

MASARYKOVA UNIVERZITA

Filozofická fakulta

Ústav českého jazyka

Český jazyk a literatura

Jarmil Vepřek

Blogy a stylistické aspekty výstavby textu

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí práce: PhDr. Michal Křístek, M.Phil., Ph.D.

Brno 2011

*Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci vypracoval samostatně
s využitím uvedených pramenů a literatury.*

.....
Podpis autora práce

Na tomto místě bych velmi rád poděkoval vedoucímu mé bakalářské diplomové práce PhDr. Michalu Křístkovi, M.Phil., Ph.D., za vstřícný přístup, odborné rady a bezbřehou trpělivost při osobních i elektronicko-korespondenčních konzultacích. Za další rady pak rovněž prof. PhDr. Marii Krčmové, CSc. Velký dík jistě patří mé rodině a blízkým za podporu během dosavadního studia.

Anotace

Tato stylisticky orientovaná bakalářská diplomová práce je zaměřená na novodobý a v mnoha ohledech specifický žánr veřejně psané komunikace na internetu, veřejné blogy. Konkrétně pak analyzuje působení subjektivních stylotvorných faktorů na výstavbu textů. Cílem této práce je podílet se na pochopení specifičnosti blogu z hlediska stylistiky.

Abstract

This stylistically oriented bachelor thesis is focused on modern and in many ways specific genre of public written internet communication, public blogs. Specifically, it analyzes the effect of subjective style-forming factors on the text composition. The aim of this work is to participate in the understanding of blog specificity from the viewpoint of stylistics.

Klíčová slova

analýza textů, blogování, internet, stylotvorné faktory, stylistické aspekty výstavby textu

Keywords

text analysis, blogging, internet, style-forming factors, stylistic aspects of text composition

Obsah

1	Úvod	6
2	Charakteristika blogu	7
3	Blog v rámci veřejně psané komunikace na internetu	8
3.1	Objektivní stylistvorné faktory	9
3.1.1	Základní funkce komunikátu	9
3.1.2	Forma, kód a ráz komunikátu	10
3.1.3	Prostředí a adresáti komunikace	11
3.1.4	Čas a připravenost komunikace	12
3.1.5	Téma komunikace	12
3.1.6	Tabulka diferenciac psané komunikace na internetu	13
3.2	Subjektivní styly – blogger jako komunikující subjekt	14
3.3	Shrnutí působení stylistvorných faktorů na blogu	15
3.4	Výběr textového materiálu k analýze	16
4	Stylistické aspekty výstavby textu	17
4.1	Slohové postupy	18
4.2	Horizontální členění textu	20
4.3	Vertikální členění textu	20
4.4	Koherence a koheze, textovost	20
4.5	Komplexy komunikátů	22
4.6	Intertextovost	23
5	Analýza vybraných blogů	23
5.1	Blog 1 – Veverkova.Blog.IDNES.cz	24
5.1.1	Blog 1 – Text 1	25
5.1.1.1	Analýza výstavby 1. textu blogu 1	25
5.1.2	Blog 1 – Text 2	27
5.1.2.1	Analýza výstavby 2. textu blogu 1	27
5.1.3	Blog 1 – Text 3	29
5.1.3.1	Analýza výstavby 3. textu blogu 1	30
5.1.4	Shrnutí poznatků o výstavbě textů blogu 1	31
5.2	Blog 2 – Vasicek.Blog.IDNES.cz	32
5.2.1	Blog 2 – Text 1	33
5.2.1.1	Analýza výstavby 1. textu blogu 2	33
5.2.2	Blog 2 – Text 2	35
5.2.2.1	Analýza výstavby 2. textu blogu 2	35
5.2.3	Blog 2 – Text 3	37
5.2.3.1	Analýza výstavby 3. textu blogu 2	37
5.2.4	Shrnutí poznatků o výstavbě textů blogu 2	39
5.3	Srovnání blogů 1 a 2	40
6	Závěry	42
7	Bibliografie	43
7.1	Tištěné zdroje	43
7.2	Elektronické zdroje	44

1 Úvod

Primárním záměrem této stylisticky orientované bakalářské diplomové práce je analyzovat možné podoby kompozice textů specifického druhu internetové komunikace, tzv. blogů. Kromě pohledu na finální podobu výstavby textů z pozice recipienta pro mě bude podstatné sledovat rovněž proces samotného vzniku textů, tedy vlivy stylových faktorů, jež se společně podílejí na výsledném stylu komunikátů. V rámci výstavby komunikátů se zaměřím především na slohové postupy, horizontální a vertikální členění textů a koherenci (kohezi).

Částečně přitom navazuji na další bakalářskou práci (Siverová, 2011) věnující se komunikátům stejného typu. Předmětem zájmu zmíněné bakalářské práce, vedené prof. PhDr. Marií Krčmovou, CSc., na Masarykově univerzitě v Brně, je ovšem především lexikum blogů. Při selekci materiálu k analýze bude můj postup v zásadě identický jako v případě výše uvedené práce. Na základě ověřených informací o autorech textů (odlišné subjektivní stylové faktory, viz 3.4), vyberu k analýze dva blogy; z každého pak tři texty.

Po uvedení základní charakteristiky blogu provedu diferenciaci veřejně psané internetové komunikace prostřednictvím působení objektivních stylových faktorů a určím postavení blogu v rámci této komunikační sféry. Využiji informace a praktické poznatky uvedené v publikaci *Čeština na WWW chatu* (E. Jandová aj., 2006); stejně jako v celé práci mi i zde bude východiskem publikace M. Čechové, M. Krčmové a E. Minářové *Současná stylistika* (Čechová aj., 2008), zde konkrétně E. Minářovou zpracovaná kapitola *Stylové faktory*. Následně se pokusím více specifikovat samotné blogy, přičemž jako nástroj mi zde poslouží dělení subjektivních stylů, jak jsou M. Jelínkem (2008) popsány v nejnovějším vydání *Příruční mluvnice češtiny*. V závěru kapitoly na základě dosavadních zjištění uvedu a zdůvodním svůj postup při výběru konkrétních textů k analýze.

V druhé a podstatnější teoretické kapitole pak v souladu s M. Krčmovou (Čechová aj., 2008) a Jelínkem (2008) vymezím stylistické aspekty výstavby textu, jejichž určité rysy průběžně a prozatím intuitivně přisoudím stylu blogů, a to také pod vlivem vlastních zkušeností. Podstatným zdrojem pro tuto kapitolu bude rovněž *Encyklopedický slovník češtiny* (Karlík, Nekula, Pleskalová, 2002) a konkrétní zde zveřejněná hesla.

V analytické části práce bude mým hlavním úkolem pozorování kompozice textů dvou vybraných blogů. Po shrnutí na konkrétních komunikátech prakticky dosažených poznatků posoudím, do jaké míry je výstavba textů na blozích ovlivněna působením stylových faktorů objektivních a především subjektivních. Pokusím se postihnout stylovou specifičnost blogů jako novodobého a populárního žánru veřejně psané komunikace na internetu.

2 Charakteristika blogu

Blog je podle *Wikipedie* (Blog, 2011) veřejně dostupná internetová aplikace, v níž jsou zobrazeny textové příspěvky jednoho nebo více autorů – bloggerů. Tato práce je zaměřena na blogy veřejně publikované (dále jen *veřejné*), kde své texty publikují stovky bloggerů, jež jsou ve vzájemném kontaktu; tj. nejen píšou texty vlastní, ale také čtou a komentují příspěvky cizí. Nebudu se zabývat blogy čistě osobními, publikovanými na osobních webových stránkách; takové texty jsou téměř vždy čteny jen omezeným počtem čtenářů (např. přáteli autora). Osobní blogy tedy zcela nespádají do sféry veřejné internetové komunikace; nejsou určeny celé, početně neomezené veřejnosti, ale jen desítkám čtenářů.

Jestliže Siverová (2011, s. 17) považuje blog bez bližšího upřesnění za moderní elektronickou verzi klasického deníku, já bych rád dodal, že tato modernost (odlišnost) spočívá například již v samotné neomezené přístupnosti všech textů na blogu zveřejněných.

Krčmová v *Současné stylistice* (Čechová, 2008, s. 203) charakterizuje blogování v rámci funkčního stylu prostřednělovacího jako prostřednictvím internetu veřejně dostupné texty v podstatě intimní povahy, vytvářené pouze malou částí populace. Jako příklad uvádí komentování denních událostí.

Vývoj blogů je však v současnosti specifický a dovolím si říct, že tato forma komunikace dnes nemá převážně intimní charakter, což je poměrně nově zapříčiněno právě popularizací blogů a vznikem blogů veřejných; možno říci společenských. Původně byly blogy nejčastěji užívány dívkami, stejně jako klasické dívčí deníky. Narůstající společenská popularita blogování ovšem během poslední dekády velmi rozrůznila jeho uživatele. Dnes píšou své blogy muži i ženy ve stejné míře. Blogování již v obou případech často není pouze veřejným komentováním denních událostí, ať už soukromých, nebo s veřejným dosahem. Lidé v současnosti zveřejňují prostřednictvím blogů své pokusy o uměleckou tvorbu, odborné články nebo prezentují svá politická přesvědčení (texty zcela veřejného až oficiálního rázu).

Bez ohledu na rozdělení blogů na osobní a veřejné je každý blog svým autorem používán poněkud jiným způsobem. V důsledku toho blog nelze přesněji charakterizovat.

Mnou osobně je blog chápán jako písemné a převážně kultivované ventilování jakýchkoli myšlenek, pocitů, názorů, zjištění a výtvorů bloggera směrem k široké veřejnosti; považuji ho za jistou formu veřejné zpovědi, za potřebu jeho autora očistit se od uvnitř neudržitelných emocí, myšlenek či pocitů. Tak chápu blogy veřejné, vnímané velkým počtem recipientů, které jsou dnes velmi populární díky vzniku nemalého počtu internetových serverů zaměřených výhradně na tento typ komunikace.

3 Blog v rámci veřejně psané komunikace na internetu

Od svého vzniku na konci 60. let až do sklonku 80. let 20. století byl internet využíván pouze velmi omezeně, v malém okruhu vědeckých a vládních institucí, a to výhradně k elektronické korespondenci, respektive k přenosu informací mezi dvěma počítači (Jandová aj., 2006, s. 15). Teprve během 90. let, a zvláště pak v novém tisíciletí, se stal celosvětovým fenoménem. V dnešní době slouží lidem prakticky ve všech životních sférách. Jeho prostřednictvím se lze dostat k informacím z celého světa. Jednotlivci, spolky, sportovní kluby, společnosti, ale dokonce i celé státy, ti všichni dnes sdílejí informace, a to díky nejvyužívanější službě internetu – síti World Wide Web (Jandová aj., 2006).

Jak dále připomíná Jandová (2006), webové stránky v dnešní době již neslouží jen k předávání informací, ale stávají se prostředím interaktivním.

Lidé mohou na internetu hrát hry, stahovat filmy nebo třeba kontrolovat své bankovní účty. Nejdůležitější funkcí internetu a webových stránek však nadále zůstává čerpání a předávání informací a s tím související nárůst možností komunikace.

Jestliže se komunikace na internetu ve svých počátcích omezovala v podstatě jen na elektronickou poštu, dnes mají komunikující subjekty mnohem více možností; novými typy komunikace se staly chat [čet], diskusní fórum a specifickým druhem je samotný blog. Všechny tyto typy komunikace jsou přitom dnes veřejně realizovány v síti WWW stránek.

Vhodným nástrojem pro stylovou diferenciaci typů veřejně psané internetové komunikace je působení stylových faktorů; podle Minářové (Čechová aj., 2008, s. 76) všech okolností, jimiž je celkově ovlivněn výsledný styl komunikátu.

Nejprve se zaměřím na objektivní okolnosti vzniku komunikátu, tedy stylové faktory objektivní; vlivy faktorů subjektivních, spjatých s autorem komunikátu, uvážím až v kapitole věnované výhradně blogu. V souladu s M. Křístkem (2006, s. 120) připomínám, že působení objektivních stylových faktorů na text je možno přehledně popsat prostřednictvím tzv. funkčních dichotomií.

Jelikož se tato práce zabývá pouze komunikáty psanými a veřejnými, budu abstrahovat od typů komunikace na internetu probíhajících zároveň přes mikrofon počítače či doplňovaných prostředky neverbálními (jakým je například webová kamera). Z hlediska zaměření této práce je užití podobných prostředků irelevantní. Z podobného důvodu se nebudu zabývat jinak velmi populárním e-mailem jako typem komunikace výhradně soukromé (neveřejné).

Postupně posoudím působení objektivních stylových faktorů na uvedené tři typy veřejně psané komunikace na internetu a určím postavení blogu mezi nimi.

3.1 Objektivní stylové faktory

Objektivní stylové faktory jsou všechny vlivy působící na autora komunikátu zvenčí, přičemž toto působení vyplývá z komunikační situace; objektivně formují vznik textu.

Mezi nejzávažnější z nich patří základní funkce komunikátu a dále navzájem provázané dichotomie spisovnost – nespisovnost, psanost – mluvenost a veřejnost – soukromost. Z uvedených faktorů pak vycházejí faktory a dichotomie další. V následujících podkapitolách posoudím působení objektivních stylových faktorů, jak je popisuje Minářová v *Současné stylistice* (Čechová aj., 2008), na zvolené typy komunikace na internetu. Navíc budu vnímat rozsah textů – faktor limitující projevy stylů pisatelů v krátkých textech na chatu a diskusním fóru, avšak naopak faktor podporující tyto projevy v rozsáhlejších textech na blozích.

3.1.1 Základní funkce komunikátu

Komunikační funkce je definována M. Greplem (2002, s. 145) jako „cíl, s jakým byla nějaká výpověď mluvčím vůči adresátovi v dané konkrétní komunikační situaci produkována.“ S pojmem funkce je spjato rozlišení základních objektivních neboli funkčních stylů. Styly prostěsdělovací, odborný, administrativní, publicistický, rétorický a styl umělecké literatury jsou vymezeny primárně díky vlivu odlišných funkcí; funkce komunikační, odborněsdělné, správní, persvazivní (přesvědčovací), estetickysdělné aj.

Z tohoto hlediska lze uvažovat o zařazení komunikátů internetové veřejně psané komunikace do funkčního stylu prostěsdělovacího, jelikož primárními funkcemi komunikátů tohoto funkčního stylu jsou podle Krčmové (Čechová aj., 2008, s. 193) funkce informativní (dorozumívací, sdělná) a fatická (kontaktní, zaměření komunikátu na příjemce); obě tyto funkce se výrazně projevují u všech třech typů internetové komunikace. Lidé chodí na chat komunikovat s ostatními (f. fatická) a sdělovat jim své zážitky (f. sdělná); přispívají do diskusních fór za účelem sdělení svého názoru ostatním čtenářům (f. sdělná) a zároveň přednesení svých argumentů k cizím diskusním příspěvkům (f. fatická); podobné jsou rovněž funkce blogu, zde se však velmi často nejedná jen o zmíněné dvě funkce základní.

Sdělná funkce je nedílnou součástí komunikátů všech funkčních stylů; už jen ve slově komunikát je obsažen kořen slova komunikace. Projevy funkce sdělné však mohou být doplněny výraznými projevy funkcí dalších. Například fejeton jako žánr stylu publicistického má nejen funkci informativní (sdělnou), ale také fatickou, estetickou, uvědomovací nebo humornou. Prostěsdělovací komunikáty, kam mohou být s jistotou zařazeny texty chatu a

diskusního fóra, se funkčně odlišují tím, že projevy sdělné (a fatická) funkce zde zřetelně převažují. Malý rozsah těchto textů (chat – věta, d. fórum – odstavec) nedává prostor znatelnějšímu uplatnění dalších funkcí.

Blog je ovšem co do funkce od ostatních typů internetové komunikace dosti odlišný; velmi často se u něj projevují také funkce přesvědčovací (příspěvky politického rázu), estetická (např. zveřejňování amatérské beletrie) a nemožný zde není ani výskyt funkce odborněsdělné (také vědečtí odborníci píší své blogy), humorné a jiných. Prostor k uplatnění dalších funkcí dává blogu především jeho rozsah. V důsledku toho nelze blog přesně zařadit z pohledu funkčních stylů; blogové texty se projev od projevu liší, což platí nejen pro jejich funkci, nýbrž také pro ostatní stylové faktory objektivní a především pak subjektivní (viz dále).

3.1.2 Forma, kód a ráz komunikátu

Kromě funkce jsou nejzávažnějšími objektivními vlivy na styl komunikátu jeho forma, kód a ráz. Tyto objektivní stylové faktory jsou navzájem propojeny. Užitá forma komunikátu je spojena s dichotomií psanost – mluvenost, kód s dichotomií spisovnost – nespisovnost a ráz komunikátu je určen dichotomií veřejnost – soukromost (oficiálnost – neoficiálnost).

Jestliže jsem výše mluvil o stejnorodosti chatu, diskusního fóra i blogu ve smyslu jim společných funkcí sdělné a fatické (příčemž připomínám, že blogové texty mají také funkce další), pak ohledně formy, kódu a rázu se tyto typy komunikace výrazně diferencují.

Chat, útvar dialogové interaktivní konverzace, na který se ve své publikaci zaměřuje Jandová (2006), má i přes svoji psanou formu výrazné rysy sféry komunikátů mluvených; je v podstatě psanou variantou mluveného dialogu. V textech na chatu je nepříznakové (běžné) užití jazykových prostředků nespisovných až vulgárních. Ráz replik na chatu může být jak veřejný, tak soukromý (vždy neoficiální) – účastníci komunikují ve dvojici, nebo píší své příspěvky přímo na všem ostatním přístupnou plochu.

Diskusní fórum slouží svým uživatelům ke vkládání jejich názorů na určité téma a k reagování na názory jiné (Internetová diskuse, 2011). Ráz příspěvků je neoficiální (oproti chatu vždy veřejný) neboť diskusní fóra jsou přístupná všem účastníkům diskuse a ti si mezi sebou nemohou psát soukromě. Kód tohoto typu komunikace je ovlivněn veřejností. Diskusní fóra se vyznačují oproti chatu rysy komunikace psané; vlivem větší závažnosti probíraných témat a vyššího stupně připravenosti (viz dále) zde převažuje čeština spisovná (až obecná).

Veřejný blog je ohledně kódu a rázu komunikace v mnohém podobný diskusnímu fóru. Kódem textů na veřejných blozích je rovněž převážně čeština spisovná (až obecná), čímž se

právě veřejné blogy zřetelně odlišují od blogů osobních, kde není volba kódu omezena. Ráz blogových textů je neoficiální, přesto také k oficiálnosti může někdy dojít (např. při komentování společensky naléhavých témat). Opět je třeba zmínit větší rozsah těchto textů (oproti chatu a diskusnímu fóru) poskytující uživatelům blogu širší možnosti k odhalení jejich schopností a zvyklostí ve vyjadřování, totiž k odhalení jejich stylu (viz kap. 4).

3.1.3 Prostředí a adresáti komunikace

Dalším podstatným objektivním vlivem na styl komunikátu je prostředí, ve kterém vzniká; ve všech třech případech internetové komunikace je prostředí stejné – je jím logicky internet. Lidé komunikují od svého počítače, mají dostatečný komfort, takže nějaké negativní fyzikální faktory (jakými jsou například chlad a hluk) s nejvyšší pravděpodobností nepřipadají v úvahu. Důležitou součástí komunikačního prostředí jsou adresáti komunikace.

V návaznosti na Minářovou (Čechová aj., 2008, s. 84) lze uvést dvojí pohled na problematiku adresátů jako stylového faktoru, a to jednak jako objektivní existenci těchto adresátů, jednak jako schopnosti autora usměrňovat komunikát s ohledem na tyto adresáty (druhý pohled je již považován za stylový faktor subjektivní). Objektivně jsou adresáti nezpochybnitelnou součástí komunikačního procesu, jejich vzdělání a zkušenosti utvářejí kulturu komunikace, téma komunikace (viz dále) je ovlivněno jejich zaměřením. Adresáti se dělí na známé a neznámé; při komunikaci s někým novým je projev strohý a nerozvinutý, komunikát adresovaný známé osobě se naopak vyznačuje volností ve vyjadřování. Adresátem může být jedinec nebo celý kolektiv.

Na chatu je adresátem příspěvků kolektiv v chatovací místnosti (tak se nazývá webová stránka, na které chat probíhá), nebo jen jeden člen kolektivu vybraný k soukromé komunikaci. Tento kolektiv je většinou autorovi známý (titíž uživatelé se scházejí pravidelně v tematicky stejně zaměřených místnostech), může však být obměňován uživateli novými.

Komunikace na diskusním fóru je rovněž dialogická, neboť jednotliví příspěvovatelé na sebe navzájem reagují; argumentují, vedou spory nebo chválí názory jiných. Adresátem je zde ale ve většině případů jedinec, jelikož příspěvky reagují buď na článek jistého autora, nebo na příspěvek jiného diskutéra (mohou však být adresovány i obecně všem diskutérům).

Adresáty veřejného blogu jsou čtenáři, jejichž počet nelze předem určit. Tyto blogy jsou veřejně přístupné, takže potenciální počet čtenářů není omezen, čímž se blog liší od ostatních dvou druhů nesoukromé internetové komunikace i od blogů osobních (sice rovněž veřejně dostupných, ale téměř neznámých), kde je adresátem většinou početně omezený kolektiv.

Avšak také hojně navštěvované veřejné blogy mohou být zaměřeny na adresáty. Dnes již samozřejmou součástí veřejných blogů je zpětná vazba v podobě komentářů pod příspěvkem (tedy v podstatě diskusní fórum jeho čtenářů). I veřejné blogy pak mohou často obsahovat prvky kontaktu s adresátem, neboť postupem času blogger získává podle reakcí čtenářů přehled o tom, kdo vlastně jeho čtenáři jsou. I přes zřetelné a nevýjimečné projevy kontaktovosti však zůstává pravdivým tvrzení o neadresnosti veřejných blogů; jejich adresátem je celá lidská veřejnost, nikoli omezený (a blíže vymezený) kolektiv adresátů.

3.1.4 Čas a připravenost komunikace

Podmínkou připravenosti komunikace je čas. Dostatek času na přípravu dovoluje autorovi stvořit komunikát formálně i obsahově plně adekvátní. Naopak nedostatečná příprava projevu je podle Minářové (Čechová aj., 2008, s. 85) příčinou nepromyšleného výběru výraziva, opakování, zmnoženého výskytu zájmen či nepropracované syntaxe promluvy.

To je případ chatu, v podstatě psané varianty dialogu. Na chatu pisatelé nemají čas na přípravu, jelikož frekvence diskuse se zde přibližuje plynulosti řeči mluvené; to je způsobeno jednoduchostí probíraných témat a stejně tak délkou výpovědí nepřekračující jeden řádek.

Texty na diskusním fóru se naopak připraveností vyznačují (avšak ne zcela); připravenost zde záleží z velké části na frekvenci přibývání nových příspěvků (na rychlosti komunikace).

Blogy jsou naopak s připraveností spjaty zcela zřetelně. Texty na blogu jsou komunikáty veřejně prezentující a rozvíjející určité myšlenky blogera a promyšlené texty přípravu nepochybně vyžadují. Ovšem například texty dívčích blogů, jak dokazuje ve své práci Siverová (2011), mohou připravenost postrádat (emocionalita a spontánnost bloggerek).

3.1.5 Téma komunikace

Stejně jako v případě adresáta, také na téma nahlížím v souladu s Minářovou (Čechová aj., 2008, s. 87) ze dvou pohledů. Téma jistě ovlivňuje a někdy i omezuje styl komunikátu (faktor objektivní), nakonec je však vždy nejpodstatnější konkrétní uchopení a zpracování tématu autorem komunikátu (faktor subjektivní). Jak ukáže analytická část této diplomové práce, samotná závažnost tématu blogování ještě nevyovídá mnoho o stylu textů. Téma je výrazně spjato s komunikační situací a se všemi ostatními stylovými faktory. Tematická soudržnost – koherence – mě bude zajímat při analýze vybraných blogů v praktické části této práce a její (kohezní jazykové) prostředky budou popsány v samostatné podkapitole.

Závažnost témat internetové komunikace je velmi rozmanitá. Na chatu jsou témata konverzace nejčastěji prosté životní události; někdy téma rozhovoru postupně vykryštalizuje

z prvotního silného působení funkce fatické (uživatelé chatu relaxují samotnou konverzací).

Témata komunikátů diskusního fóra a blogu jsou v jednotlivých případech výrazně odlišná a tím pádem je odlišný i vliv každého z nich na výslednou podobu zde prezentovaných textů, ať už jde o existující téma jako stylový faktor objektivní, nebo jeho uchopení autorem jako faktor subjektivní; s tím pak souvisí možnost jeho modifikace s ohledem na adresáta.

3.1.6 Tabulka diferenciac psané komunikace na internetu

V níže uvedené tabulce jsou zvýrazněny projevy objektivních stylových faktorů a funkčních dichotomií v rámci třech typů veřejně psané internetové komunikace – veřejného blogu, diskusního fóra a chatu (v závorkách jsou vyznačeny rysy méně časté, pomlčkou jsou odděleny ty v zásadě vyrovnané). Tabulka je sestavena a vyplněna na základě faktů zmíněných v kapitolách 3 až 3.1.5; přes svůj spíše orientační charakter může posloužit k lepšímu pochopení specifičnosti blogu jako jednoho z typů psané komunikace na internetu.

	BLOG (veřejný)	D. FÓRUM	CHAT
<i>Funkce</i>	sdělná (fatická, persvazivní, estetická, humorná, odborněsdělná)	sdělná – fatická	fatická (sdělná)
<i>Forma</i>	psaná	psaná	psaná realizace formy mluvené
<i>Ráz</i>	veřejný (soukromý) neoficiální (oficiální)	veřejný neoficiální	soukromý – veřejný neoficiální
<i>Kód (spisovnost)</i>	spisovnost (nespisovnost)	spisovnost – nespisovnost	nespisovnost (spisovnost)
<i>Adresát</i>	kolektiv neomezený	jedinec (kolektiv omezený)	jedinec – kolektiv omezený
<i>Připravenost</i>	připravenost (spontánnost)	připravenost – spontánnost	spontánnost
<i>Tematika</i>	složitější – jednodušší	složitější – jednodušší	jednodušší

Z tabulky vyplývá, že blog je možno přesněji charakterizovat v rámci jen velmi malého počtu objektivních stylových faktorů. Jednoznačně lze určit jen jeho formu – ta je psaná.

Nelze obecně určit funkci blogů (až na sdělnou a ne tak častou fatickou), ráz těchto textů, užitý kód, identifikovat adresáty, ani obecně vymezit závažnost (složitost) témat, kterým se komunikáty tohoto typu věnují. Texty na veřejných blozích sice jsou komunikáty převážně připravené, avšak výjimky v rámci blogů lze najít u blogů psaných v afektu, pod vlivem emocí, jako je tomu v případě osobních blogů dívčích (Siverová, 2011). Na veřejných blozích je nepřipravenost i u blogů mladých dívek méně patrná (viz analytická část).

Následující kapitola (kap. 4) se věnuje vlivům stylových faktorů subjektivních, respektive subjektivním stylům (Jelínek, 2008). Uvolněnost působení objektivních stylových faktorů a větší rozsah textů činí z blogu typ komunikace dávající bloggerům prostor k odhalení jejich zvyklostí v písemné komunikaci.

3.2 Subjektivní styly – blogger jako komunikující subjekt

V této kapitole budu kromě *Současné stylistiky* (Čechová aj., 2008) vycházet z Jelínkova (2008) pojetí subjektivních stylových faktorů, pomocí jejichž působení obecně vyčleňuje na opozicích založené subjektivní styly. Těchto opozic využiji při výběru materiálu k analýze.

Subjektivní stylové faktory jsou všechny vlastnosti a kvality osobnosti autora komunikátu (komunikujícího subjektu). Mezi takové vlastnosti Minářová v *Současné stylistice* (Čechová aj., 2008, s. 87) řadí například autorovy zkušenosti, věk a pohlaví, způsob výchovy, dosavadní poznání, jeho celkovou inteligenci, znalost kódů komunikace, kulturní rozhled, znalost a uchopení tématu a další. Na základě subjektivních stylových faktorů, majících podle něj na výsledný styl komunikátu největší vliv, vymezuje Jelínek (2008) subjektivní styly. Jako daný subjektivní styl chápe pohlaví autora a od jistého věku (dospívání) také psychický typ. Další subjektivní styly jsou již proměnné s vývojem osobnosti; jde o styly věkové, vzdělanostní, profesní a zájmové (vynechávám subjektivní styly ideologické).

Styly mužské a ženské se od sebe mohou více odlišovat v takových typech komunikace, kde autor komunikátu není příliš omezen působením stylových faktorů objektivních, což je právě případ blogu. Z hlediska kompozice textu je pro tuto práci důležitý možný vliv emocionality a uvolněnosti komunikace, jenž Jelínek (2008, s. 719) přiřazuje stylu ženskému.

Z věkových stylů je pro můj záměr podstatné rozlišovat styl dospívajících komunikujících subjektů (styl jinožský a dívčí) od stylu subjektů dospělých. Stejně jako ve stylu bloggerů ženského pohlaví (oproti stylu mužskému), tak také ve stylu mladších bloggerů oproti starším by měla komunikace být teoreticky více uvolněná (stejně tak i kompozice komunikátů).

Jak dále uvádí Jelínek (2008, s. 720), jedním z nejučinnějších faktorů subjektivních je vzdělání (všeobecné i odborné), a to jak nabyté ve školních institucích, tak také individuální zájem subjektu o jeho rozšiřování. Odborným vzděláním nebo odbornými zkušenostmi vznikají styly profesní. Působení v odborných sférách je samozřejmě spjato s adekvátním uplatněním jazyka; subjekty se učí využívat taková textová schémata (souvětná a nadvětná), pomocí kterých mohou být explicitně vyjádřeny vztahy mezi myšlenkami. Tím už se dotýkám koherence textu, tematické spojitosti (viz kap. 4).

S profesními zkušenostmi subjektu souvisejí také zkušenosti zájmové (zájmové styly) projevující se podobnými textotvornými návyky. Zájmy subjektu mohou dávat větší prostor emocionalitě a celkové uvolněnosti komunikátu, texty stylů profesních zase mívají větší syntaktickou složitost. Jelínek (2008, s. 721) připomíná, že při charakteristice stylů profesních a zájmových je nutno mít na paměti, že takové zobecňování probíhá pouze po linii subjektivních faktorů. Například v odborné publikaci bude zájmový styl, i když může být z hlediska subjektu nezpochybnitelný, potřen faktory objektivními a normami odborné komunikace. V případě blogu, který normám nepodléhá, se mohou určité zájmové či profesní tendence a zvyklosti komunikujících subjektů (bloggerů) projevit mnohem výrazněji.

Dalším pro mou práci podstatným subjektivním faktorem je zařazení blogera k psychickému typu (psychický styl trvalý) a rovněž psychický stav, ve kterém se nacházel v okamžiku vzniku textu (psychický styl situační). V souvislosti s psychikou Jelínek (2008, s. 722) rozděluje mluvčí na typy racionální a emocionální. Zatímco racionální typy subjektů vytvářejí (z hlediska vlastností textu souvisejících s kompozicí) spíše koherentní a racionálně skloubené texty, komunikáty subjektů typu emocionálního mohou mít určitou disherentní povahu (jak se ukáže při analýze, na blížích toto rozdělení až tak neplatí).

Jelínkovo vyčlenění subjektivních stylů je založeno na opozicích. Tyto opozice budou pro mě rozhodujícím faktorem při výběru konkrétních dvou blogů k analýze.

3.3 Shrnutí působení stylových faktorů na blogu

Objektivní a subjektivní stylové faktory tedy působí na výsledný styl komunikátu ve vzájemné symbióze; navzájem se neustále ovlivňují. Jak již bylo řečeno, blog jako žánr internetové komunikace dává velký prostor k uplatnění individuálních neboli subjektivních stylů tvůrců komunikátů (bloggerů). Texty na veřejných blížích nejsou v podstatě ani nijak normované, až na výrazná porušení slušnosti vyjadřování (např. vulgarismy, rasismus), která mohou vést k zablokování účtu (blogu) provozovatelem veřejného blogu. Tak tomu je také

v případě veřejného blogu patřícího pod webové stránky Mladé fronty DNES (Blog.IDNES.cz, 2011), ze kterého budu čerpat materiál pro analytickou část práce.

Nevýrazné působení stylových faktorů objektivních na blogu je tedy přímo úměrné naopak velmi zvýšenému působení faktorů subjektivních. Jak tvrdí Minářová (Čechová aj., 2008, s. 89), k nejvýraznějšímu uplatnění subjektivních kvalit autora komunikátu dochází ve sféře prostědělovacích, publicistické (zde v žánrech publicisticko-analytických [komentář, glosa] a publicisticko-beletristických [fejton]) a samozřejmě ve sféře umělecké literatury.

To podporuje potenciální zařazení blogu na pomezí funkčních stylů prostědělovacího a publicistického. K tomu druhému inklinuje blogování například už jen proto, že povinnou položkou příspěvku na veřejně spravovaném blogu je titulek – jinak typický prvek publicistiky. Ne náhodou jsou veřejné blogy často provozovány právě publicistickými společnostmi (jako v případě zmíněné Mladé fronty DNES). Právě rysy analytických a beletristických publicistických žánrů, jako jsou například komentář, glosa a fejton, se na veřejných blozích projevují velmi často. Neomezeností volby druhu jazykového kódu a vůbec celkovou volností vyjadřování se však styl veřejného blogu v naprosté většině konkrétních textů posouvá na ono pomezí publicistické a prostědělovací sféry komunikace.

Po uvážení vlivu všech podstatných stylových faktorů objektivních a následně subjektivních na styl textů veřejných blogů a pod vlivem zkušeností s tímto žánrem komunikace (sám jsem blogger) si dovoluji texty veřejných blogů přímo definovat jako určitý typ amatérské publicistiky; přičemž tyto texty mohou někdy stylově odpovídat více stylu prostědělovacímu, někdy zase publicistickému (a jindy, i když ne často, se mohou co do stylu pohybovat i zcela mimo rámec těchto funkčních stylů; např. odborné příspěvky [odborný styl], povídky [styl umělecké literatury] aj.). Nejčastěji se ovšem texty veřejných blogů pohybují na hranici oněch dvou stylových sfér (prostědělovací a publicistické).

3.4 Výběr textového materiálu k analýze

Na tomto místě bych rád uvedl a zdůvodnil volbu konkrétních dvou blogů, kterými se budu zabývat v analytické části této práce. Jak jsem zmínil již v Úvodu, dva blogy budou vybrány na základě odlišných osobností jejich tvůrců, respektive na základě jejich příslušnosti k odlišným subjektivním stylům, jak jsou definovány Jelínkem (2008) a zde shrnuty výše v podkapitole 3.2.

Jelikož 90 % bloggerů na veřejných blozích má za sebou (nebo téměř za sebou) alespoň středoškolské vzdělání, kritériem pro výběr byl věk 18 let. Vybíral jsem rovněž z takzvaných

VIP bloggerů (dlouhodobě aktivní bloggeři serveru Blog.IDNES.cz, jejichž příspěvky mají vysokou čtenost), protože považuji za nutnost analyzovat materiál pisatelů pravidelně píšících, jejichž blogy jsou opravdu blogy v pravém slova smyslu (rozbor textů autora produkujícího jeden text ročně by pravděpodobně neměl dostatečnou vypovídající hodnotu pro takovýto typ diplomové práce).

Oba vybraní bloggeři se liší pohlavím, věkem, vzděláním, profesí, svými zájmy a v neposlední řadě svojí příslušností k psychickému typu (racionálnímu/emocionálnímu). Bližší popis jejich osobností bude uveden na počátcích jim věnovaných částí analýzy.

Považuji za podstatné zdůraznit, že jestliže jsem v dosavadní teorii vymezoval možné podoby vlivů působících na výslednou podobu komunikátů (a tedy i na jejich výstavbu, která mě v této práci zajímá především), v následující teoretické části se zaměřím ne na proces vzniku, ale na výsledek tohoto procesu – na výslednou možnou podobu výstavby textů. Analytická fakta o výstavbě textů posoudím právě pod vlivem působení stylových faktorů. Stylistické aspekty výstavby textu popíšu v souladu s Krčmovou (Čechová aj., 2008).

4 Stylistické aspekty výstavby textu

Stylistické aspekty výstavby textu (název kapitoly) jsou přehledně popsány Krčmovou v *Současné stylistice* (Čechová aj., 2008, s. 106–124). K bližšímu vymezení některých z nich mi poslouží konkrétní Čermákem, Krčmovou, Křístkem a Nekulou formulovaná hesla z *Encyklopedického slovníku češtiny* (Karlík, Nekula, Pleskalová, 2002) a Jelínkův (2008) pohled na koherenci textu obsažený v jeho teorii konkurenčních množin.

Protože jsem se chtěl již od původních úvah o své práci zabývat textovou výstavbou, blog se mi k tomu jevil jako ideální prostředek, neboť při hodnotnější analýze kompozičních rysů textů v kombinaci s působením stylových faktorů na styl komunikátů je nutné zkoumat texty potřebného rozsahu, texty jako uzavřené celky – tyto podmínky blogy splňují.

Článek Krčmové *Od deskripce k poznání obecného ve stylistice* (2005) objasňuje postupy stylistických analýz a reálné možnosti jejich zjištění. Autorka připomíná, že i při maximálně pracné analýze jednoho textu lze dojít v podstatě jen k tomu závěru, že styl je záležitostí jedinečnou (záležitostí jeho tvůrce), že postup zobecnění jde od jedinečného (jednotlivých textů jednotlivých autorů) k obecnému – ke snaze o nalezení jistých tendencí ve vyjadřování, které by mohly posloužit k zobecnění stylu určité sféry. Proces takového zobecňování je tudíž velmi náročný a vyžaduje průzkum velkého počtu jedinečných komunikátů.

Tato práce prozkoumá celkově šest textů dvou bloggerů, proč by k celkovému zobecnění stylu blogů mohla dojít jen stěží. Komunikace na blozích je tak subjektivně pestrá, že i při zkoumání většího počtu textů by měly vyvozené závěry stále malou obecnou vypovídající hodnotu. Tak jako v umělecké sféře existují publikace věnované poetikám spisovatelů, také zde by bylo nutné za účelem zobecnění stylu zkoumat každého blogera nezávisle na dalších.

Právě proto se chci zaměřit na vybrané rysy stylu – na výstavbu textů – nikoli na styl celkově; cílem mé analýzy potom není přesně charakterizovat výstavbu textů na veřejných blozích, ale díky analýze textů dvou konkrétních blogů se pokusit posoudit vliv působení stylových faktorů na kompoziční stránku konkrétních textů.

Jestliže z analýzy menšího počtu textů nelze vyvozovat obecné závěry o stylu či výstavbě žánru, pak věřím, že závěry o vlivu stylových faktorů na možné podoby výstavby konkrétního žánru i prostřednictvím nevelkého množství zkoumaného materiálu vyvodit lze.

Jak uvádí Krčmová (Čechová aj., 2008, s. 106): „stylistika patří mezi lingvistické disciplíny, které se nezabývají jen jednotkami jednotlivých jazykových rovin, ale studují jejich spojení do celků větších, než je výpověď.“ Toto spojování je ovlivněno všemi objektivními i subjektivními stylovými faktory, přičemž významnou roli hraje (objektivně) téma komunikátu a jeho subjektivní pojetí autorem textu; a to především na tematicky velmi různorodých blozích.

Mezi stylistické aspekty výstavby textu patří podle Krčmové (Čechová aj., 2008) slohové postupy, horizontální a vertikální členění textu, koherence a koheze textu, dále tzv. komplexy komunikátů a jako poslední je v *Současné stylistice* (Čechová aj., 2008) M. Čechovou zpracován pojem intertextovost. Objasněním uvedených pojmů se budu zabývat ve zbytku teoretické části své práce.

4.1 Slohové postupy

Slohový postup je možno chápat jako základní linii výstavby v rovině jazykové a tematické. Každý komunikující subjekt podávající informace musí zvolit způsob sdělování těchto informací, přičemž přihlíží k funkci a k ostatním objektivním stylovým faktorům. Volí rozsah těchto informací a využívá jisté modely vyjádření vztahů čili právě slohové postupy. Jedná se o postup informační, vyprávěcí, popisný, výkladový a úvahový. Charakterizují je v souladu s Krčmovou (Čechová aj., 2008, s. 108–118).

Informační slohový postup je z hlediska kompozice nejméně složitý. Nezáleží v něm na pořadí uváděných informací a nemusí být vyjádřena ani souvislost mezi nimi (scházejí

odkazovací výrazy). Může se jednat o pouhý výčet faktů, má málo rozvinutou větnou stavbu. Může jít o text nekohezní (nesoudržný; viz dále). Tento postup se uplatňuje v krátkých žánrech publicistických a při sděleních soukromé komunikace.

Slohový postup vyprávěcí již jen nehromadí fakta, ale vyjadřuje celý děj nebo proces na časové ose. Většinou jde o popis nějaké jedinečné události, který je kohezní (soudržný) a koherentní (tematicky spojitý); tak je učiněno prostředky zvýrazňujícími vazby uvnitř textu (viz dále). Toto hodnocení události je často subjektivizované, prováděné z pohledu autora textu. Vyprávěcí postup je plastický, uplatňuje se v jednodušší formě v komunikaci běžné a publicistické, ve formě rozvinuté pak v beletrii, doplněn jinými postupy.

Třetím případem je slohový postup popisný. Jeho užití je velmi univerzální a má spoustu modifikací podle toho, ve které stylové oblasti se právě využívá. Stejně jako v případě informačního postupu je zde častá nekoheznost (výrazová nespojitost) textu, informace mohou být hromaděny formou výčtu. Popis již ale má jistý řád sloužící k lepší představě o popisovaném jevu. Je zde typický velký počet substantiv a adjektiv (věcnost textu).

Výkladový slohový postup je spojen se zachycením souvislostí sdělovaných faktů, nejčastěji příčinných. Typická je u něj složitější větná stavba. Ve výkladovém postupu se nevyskytuje subjektivita, jde o objektivní zachycení a zdůvodnění souvislostí předmětu sdělení; to je spojeno s navazováním jednotlivých částí textu (spojovací výrazy, deixe, opakování slov, odkazy). Výkladový postup je základním slohovým postupem textů odborných, ale také některých žánrů analyticko-publicistických a administrativních.

Za variantu postupu výkladového, od nějž se odlišuje subjektivním přístupem autora, je často považován postup úvahový, uplatňující se ve stejných sférách (především odborné [esej] a analyticko-publicistické [komentář, glosa]). Autor užitím úvahového postupu směřuje k objektivitě přes subjektivní hledisko. Pokládá otázky, nenalézá na ně však jasné odpovědi.

Slohovými postupy je realizována takzvaná makrokompozice textu; mikrokompozice (tektonika) textu je naopak tvořena pomocí různých způsobů vyjádření souvislostí mezi jednotlivými prvky textu. Důležité je, že všechny slohové postupy podléhají mnoha modifikacím v závislosti na jejich konkrétním užití v určité komunikační situaci. Na základě jejich využívání jsou formovány dnes známé slohové útvary, tedy realizace rámcových modelů textové výstavby, a stejně tak žánry – typy textů patřící do určité oblasti komunikace.

V souladu s analytickými zjištěními o uplatňování slohových postupů na blížích se později pokusím posoudit, do jaké míry a zda vůbec lze blogování jako novodobý žánr internetové veřejně psané komunikace prohlásit za modelové.

4.2 Horizontální členění textu

Dalším stylistickým aspektem výstavby textu je jeho horizontální členění. Jde o lineární uspořádání jakéhokoli projevu, a to na úvodní, střední a závěrečnou část; v projevech psaných pak dále na kapitoly a odstavce. Horizontální členění je propracované jen v textech připravených; nejvíce pak v textech vědeckých. Důležitá je výstavba počátku projevu, tedy úvodní části, včetně titulu. Jelikož titul (titulek) je rovněž typickou součástí blogu, bude mě jeho vztah (stejně jako vztah úvodní části) ke zbytku textu později zajímat. To především z toho důvodu, že titul plní důležitou funkci v textech publicistických; a právě do této sféry jsem blogové komunikáty v podkapitole 3.3 částečně zařadil.

Podstatným prvkem horizontálního členění textu je jeho dělení na odstavce (členění na kapitoly z hlediska blogu a jeho rozsahu není nutno brát v úvahu), tematicky jednotné celky textu, do nichž se dělí celkový sdělovaný obsah. Tímto členěním je jednak usnadněna orientace v textu, ale také zvýrazněna souvislost jednotlivých částí textu, jež převyšuje souvislost textu jako celku. Při zkoumání textů na blozích tedy posoudím konkrétní bloggery užití způsoby horizontálního členění textu; jestliže text dělí na odstavce, posoudím také obsahovou souvislost a soudržnost těchto odstavců (zda bloggeři vnímají pravidla tvoření odstavců jako jednotných tematických celků a nečlení text na odstavce jen díky obecnému zvyku či snad proto, že nechtějí, aby právě jejich text vypadal jinak než texty cizí).

4.3 Vertikální členění textu

Oproti členění horizontálnímu (lineárnímu) jde v případě členění vertikálního o hierarchizaci informací v textu, jejich uspořádání nebo zvýraznění podle větší nebo menší důležitosti. Jak uvádí Křístek (2002, s. 102): „... používá se grafického odlišení důležitých a méně důležitých informací (velikost písma, protučnění, kurziva, podtrhávání, odlišné řádkování, závorky apod.).“ Takovéto odlišování může být prováděno jednak se záměrem ovlivnit vnímatele textu, jednak také pro ulehčení orientace v textu. Specifické prostředky vertikálního členění se objevují ve stylu umělecké literatury, těmi se však nebudu zabývat, neboť jejich užití na blozích je příznakové. Mě zajímají především rysy pro blogy typické.

4.4 Koherence a koheze, textovost

Dva spolu výrazně související a někdy těžce odlišitelné pojmy jsou koherence a koheze. V zásadě se však různé definice shodují v tom, že tyto pojmy jsou od sebe neoddělitelné.

Koherence je tematická a obsahová návaznost jednotlivých složek a celková tematická spojitost textu. Koheze je pak prostředek jazykového zdůraznění této spojitosti (návaznosti). Podle Krčmové (Čechová aj., 2008, s. 121) je kohezní text výrazově spojitý jak v jednotě stylové (např. odborný text bude nasycen termíny, jeho koheznost by naopak narušily výrazy nespisovné apod.), tak také v navazování jednotlivých výpovědí a částí textu (odstavců).

V *Encyklopedickém slovníku češtiny* (Karlík, Nekula, Pleskalová, 2002) zpracoval obě hesla M. Nekula (2002a, 2002b, s. 217). Upozorňuje na to, že výklad spojitosti je celkově problematický a je dosud předmětem jazykovědné diskuse. Nicméně pro mou práci je podstatné, že uvádí prostředky koheze. Mezi kohezní prostředky operující na pozadí koherence patří především substituce lexikální jednotky, fráze nebo celé věty pronominálními substituty (zájmena [ten], proadverbia [tam], proadjektiva [takový]) a užití konektorů (např. vyjádření na začátku odstavce jako „*Tímto navazujeme na předešlá tvrzení o...*“). Koherence a koheze textu jsou jedním z konstituujících prvků textovosti (textualita).

Textovost je definována F. Čermákem (2002, s. 490) jako nadání jazykového útvaru být textem. Kromě koherence (a koheze) patří mezi konstitutivní prvky textovosti také intencionalita (zaměřenost k jistému obsahu a cíli), informativnost, akceptabilita, situativnost a intertextovost (viz dále).

Prostředky koherence (koheze) se zabývá rovněž Jelínek (2008, s. 750–752) ve své teorii konkurenčních množin. S explicitností (přímým vyjádřením) a implicitností (nepřímým vyjádřením) jazykového projevu souvisí užití odkazových (deiktických) prostředků – prostředků pronominálních (viz výše). Jejich užití je možné pouze v textech koherentních (tematicky spojitých), neboť v opačném případě by došlo k nejednoznačnosti textu (např. výpověď „*to lze chápat jako zradu*“ může být jasná pouze v případě, že v předešlé části textu je vyjádřen význam ukazovacího zájmena *to*, tj. v kontextu); jde o prostředky implicitní. Stupeň koherence (jako textové spojitosti) podle Jelínka celkově výrazně souvisí s konkurencí mezi prostředky implicitními a explicitními. Větší explicitnost až nadbytečnost (redundance) větných členů koherenci textu snižuje (např. *Pavlovo auto* [implic.] / *toto auto, patřící Pavlovi* [explic.]). Nižší stupeň koherence vykazují syntaktická schémata nekondenzovaná (s určitým slovesným tvarem), oproti schématům kondenzovaným neboli zhuštěným (srov. *chyba, kterou nelze vysvětlit* / *nevysvětlitelná chyba* [adj.]; *jakmile soud rozhodne* / *po rozhodnutí soudu* [subst.]; *vyhrál, aniž by chtěl* / *vyhrál nechtěně* [adverb.]). Mezi kondenzátory patří užití neurčitých tvarů; přechodníků (*ležel na vodě, přičemž splýval* / *splýváje*), participií (*otočili výsledek, neboť využili sílu* / *výsledek byl otočen jejich silou*) a infinitivů (*dal jsem si za cíl, že vyhraju* / *mým cílem je vyhrát*).

Prostředkem zvyšujícím koherenci textu je paralelismus neboli opakování syntaktických konstrukcí (Nekula, 2002c, s. 309) či opakování morfologických charakteristik (např. ve výčtu) nebo opakování lexikálních jednotek a frází – také izotopie (Nekula, 2002d, s. 190).

Koherenci tedy ve své práci budu chápat jako celkovou tematickou spojitost a soudržnost textu, jež může být zvýrazněna kohezními jazykovými prostředky. Protože analýza koherence textu je ze všech aspektů výstavby textu nejspecifičtější, v následující tabulce rekapituluji v souladu s výše (kap. 4.4) uvedenými zjištěními kohezní jazykové prostředky mající vliv na stupeň koherence.

zvýšení koherence	snížení koherence
užití spojovacích a deiktických prostředků	-
implicitnost vyjádření	explicitnost vyjádření
syntaktické kondenzáty (implicitnost)	nekondenzovaná schémata (explicitnost)
paralelismus (izotopie)	-

4.5 Komplexy komunikátů

Při pohledu na více textů jako na komplexy komunikátů již na texty není nahlíženo pouze jako na jednotliviny. Každý text je totiž přizpůsobením se jiným textům, se kterými autor během života přišel do styku. Každý člověk je například obeznámen s tím, že při psaní dopisu se podepíše až na konci, nenapíše svůj podpis na začátek, i když teoreticky by to nijak nenarušilo funkci dopisu, ba možná by ji to dokonce posílilo (jestliže by nikde jinde jméno autora uvedeno nebylo [např. na obálce]). Dodržuje však vžitý model určitého typu komunikace. Stejně tak blogger, který často čte příspěvky jiných bloggerů, může obsahově a rovněž formálně na texty jiných autorů navazovat. Protože se však bloggeři často věnují stejné tematice, navazují především na texty vlastní. Texty jako komplexy komunikátů posoudím vždy až ve shrnutí všech analýz jednotlivých blogů, a to s přihlédnutím právě k modelovosti (či naopak nemodelovosti) vyjadřování, respektive k určitým pravidelnostem (nebo naopak nepravidelnostem) objevujícím se v textech bloggerů.

4.6 Intertextovost

S takovou souvislostí několika textů, ať už stejného autora či autorů jiných, je silně spojen termín intertextovost; zpracovaný M. Čechovou (Čechová aj., 2008, s. 124–130) v *Současné stylistice*. Intertextovost spočívá v tom, že ať už konec nějaké výpovědi, odstavce nebo celého textu zároveň může vystupovat v roli začátku textového úseku následujícího. Stejně tak začátek jednoho komunikátu se často podobá jeho konci. Nejde však jen o konec a začátek, nýbrž celkově o návaznost komunikátů (viz výše komplexy komunikátů). Intertextovostí lze tedy chápat jakékoliv přenesení (zopakování) něčeho již jinde předtím vyjádřeného.

Celá problematika intertextovosti je poměrně široká. Mě bude v této práci zajímat především to, zda bloggeři obsahově navazují na své předešlé příspěvky, jestli je v konkrétních textech bloggerů vyjádřen nějaký vztah mezi jejich částmi (a tím nemyslím navazování odstavců jako prostředek koherence, ale navazování vzdálenější, např. právě zmíněný vztah začátku a konce, titulku a celého obsahu). Jestliže se takové prvky v textech objeví, upozorním také na intertextovost ve smyslu odkazu na texty jiných autorů (jako jsou např. parafráze nebo citace; zkratka jakékoliv vnášení jinde získaných informací do textu).

5 Analýza vybraných blogů

Připomínám, že k analýze jsem vybral dva blogy, jejichž autoři se podle Jelínkova (2008) dělení subjektivních stylů výrazně odlišují (až na ten fakt, že oba mají velké zkušenosti se psaným projevem). Zanalyzováním textů (třech z každého blogu), přesněji všech stylistických aspektů jejich výstavby nechci dojít k závěru obecně vymezujícímu podobu výstavby textů na blozích, což by u tak subjektivního žánru a zkoumáním tak malého počtu textů ani nebylo možné, nýbrž k závěrům posuzujícím vliv působení stylových faktorů (objektivních vlivů a subjektivních kvalit bloggerů) na utváření výstavby textů na blozích.

Oba blogy jsou publikovány na webových stránkách (Blog.IDNES.cz, 2011) žurnalistické společnosti Mladá fronta DNES, oba bloggeři pak patří mezi pravidelné přispěvovatele (mezi tzv. VIP bloggery; těch je aktuálně 45 a z nich byl proveden výběr).

Aktivnějším pisatelem je autor blogu 2 (viz dále), jenž publikoval během dosavadního průběhu roku 2011 ke dni 4. června 29 příspěvků. Autorka blogu 1 (zřejmě kvůli starostem s maturitou) stihla v tomto roce do stejného data napsat prozatím pouze 10 textů.

Na závěr obou analytických částí (viz 5.1 a 5.2) provedu shrnutí zjištěného (viz 5.1.4 a 5.2.4) a následně tato zjištění navzájem konfrontuji (viz 5.3).

5.1 Blog 1 – Veverkova.Blog.IDNES.cz

Autorkou prvního blogu je 19letá Lenka Veverková maturující letos (2011) na osmiletém gymnáziu ve Vodňanech. Již v poměrně nízkém věku má velmi bohaté zkušenosti s redakční prací (Český rozhlas, Strakonický deník, školní časopisy). Jejími koníčky je fotografování, hudba, filmy, výstavy (kultura všeobecně) a především samotné psaní, jejím snem pak stát se profesionální žurnalistkou. Přímou na svém blogu (Veverkova.Blog.IDNES.cz, 2011) uvádí jako své plány do budoucna: *1. Udělat maturitu. 2. Stát se novinářkou. 3. Ovládnout svět.* Povahově se sama charakterizuje jako impulzivní, empatický a nerozhodný člověk. Dále v popisu své osobnosti uvádí, že miluje kvalitní humor, kvalitní literaturu, kvalitní víno a svůj blog plný kvalitní nudy. Svůj blog sama nazývá nudným možná z toho důvodu, že touto nudností obrazně myslí obsahovou stránku svých textů (píše o naprosto běžných tématech, nezabývá se žádným společensky závažným problémem), nudné však zdaleka není zpracování těchto obsahů. Na 19letou dívku má bloggera rozsáhlou slovní zásobu, což je do značné míry jistě zapříčiněno její publicistickou aktivitou.

Z hlediska Jelínkových (2008) subjektivních stylů přísluší Veverková ke stylu ženskému a stylu věkově dospívajícímu (dívčímu). Z aspektu psychického typu se jedná o subjekt emocionální. Autorka má středoškolské vzdělání a co se týče stylu zájmového, primárním zájmem autorky je, dá se říct, beletristická žurnalistika (projevuje se zájmový styl).

Z aspektu objektivních stylových faktorů na blogu proměnných (různých podle konkrétního autora) plní texty Veverkové nejčastěji funkci sdělnou (prostá témata), fatickou (velmi často oslovuje čtenáře, používá řečnické otázky), ale také např. humornou (prvky ironie). Texty mají zcela neoficiální ráz, vykazují časté prvky spontánnosti (překlepy z nepozornosti [...na šáhnout na mobil...]) a občasné pravopisné chyby [např. *ztěžít*], což poukazuje na zřetelnou uvolněnost vyjadřování – bloggerka svým textům nepřikládá důležitost. Ráz textů je někdy na pomezí veřejnosti a soukromosti. Zajímavé je, že i když autorkou užívaným kódem je převážně spisovná čeština, často přirozeně využívá výrazů expresivních a obecné češtiny. Kódy tedy střídá, v čemž lze kromě uvolněnosti spatřit aktualizaci vyjádření oproti užívání pouze jednoho kódu (takovéto střídání je typické pro novodobou populární [až bulvární] nekonvenční žurnalistiku). Tematika textů je jednoduchá, popisovány jsou denní zážitky nebo aktuální subjektivní pocity.

Nyní již přejdu k analýze výstavby vybraných třech textů této bloggerky. Ve shrnutí pak posoudím projevy subjektivních stylových faktorů (subjektivních stylů) na formování výstavby těchto textů.

5.1.1 Blog 1 – Text 1

O mé odtazitosti (8. 12. 2010)

Poplácáváte se se svými kamarády přátelsky po zádech? Cucháte ostatním vlasy nebo je rošťácky cvrnkáte do nosu? Loučíte se objetím a přidáváte jako bonus dvojité políbení na tvář? Se mnou to prosím nedělejte...

Začalo to už v dětství - zatímco ostatní děti na návštěvách volaly na dospělé teto/strejdo, já nechápala proč. "To není žádná tvoje teta! My nejsme příbuzný," ohrazovala jsem se, když někdo takto drze oslovil MOU maminku. Neměla jsem potřebu korzovat po chodbách školy zavěšená do ostatních spolužaček. Nechtěla jsem, aby mě učitelky hladily po hlavě a říkaly mi: "Šikovná holčička..." Utíkala jsem před vlhkými pusami na rodinných oslavách a po prvním políbení při hře flaška jsem si ještě dlouho utírala ústa kapesníkem. Odmítala jsem se při hodinách tělocviku chytat s někým za ruku, když se mělo běhat ve dvojicích, a kontaktní sporty mi také byly proti srsti.

Odjakživa jsem v tomhle dotýkání byla jaksi neohrabaná. Místo abych se tetelila radostí, když mě někdo chce vřele obejmout, odtahovala jsem se a nezáměrně tím vyzývala k proxemickému tanci. Nechápala jsem, proč bych si k tělu měla pouštět někoho cizího.

A je tomu tak stále. Nevítám se s lidmi dlouhým sevřením jako bychom se neviděli tři měsíce, nelíbám ostatní na obě tváře (a ještě jednu na pravou). S hihňáním sleduji dlouhé pozdravy - povětšinou hlavně mladých mužů - jak si nejdřív plácnou obě dlaně o sebe, ruku sevřou v pěst a třísknou se navzájem klouby a poté kolem sebe skáčou. Nevím, čím to je. Asi špatnou výchovou? Nebo tím, že jsem jedináček?

Kde je chyba? V přílišné srdečnosti ostatních, kteří neznají hranic a narušují můj osobní prostor? Nebo v mé nepřístupnosti a neochotě otevřít se lidem, které neznám?

Naštěstí jsem se již naučila stisku ruky, který bez okolků přijímám (ovšem nikoli nabízím). Nejsem tedy naprostým vyděděncem ze společnosti. Pevný stisk zvládám, ale s tím ostatním jsem na štíru. Vždy mě vyvede z míry člověk, co se ke mně po potřesení ruky nakloní nebezpečně blízko a chce přitisknout svou tvář na mou. Zaskočí mě také každý neznámý, který mi v hudebním klubu sáhne na rameno a chce se seznamovat. "Hele, promiň, já už musím jít," vmlouvám se a utíkám na druhou stranu místnosti. S přehnanou zdvořilostí mám také problém - proč by mi měl někdo líbat - podle jeho slov - mou krásnou ručku?

Ostatní mou reakcí (odtažením se, zakaboněním se, odmítavým gestem...) nechápu a stěží ji tolerují. "Netýkavka jedna!" myslí si a ještě mě na povzbuzenou poplácají po předloktí: "Jen se nedělej!" říkají mi rovnou na tykačku. Jsem zděšená. Kdy přestalo být normální udržovat si odstup?

5.1.1.1 Analýza výstavby 1. textu blogu 1

Z hlediska slohových postupů je v prvním textu blogu 1 využito především slohových postupů informačního a vyprávěcího s prvky postupu úvahového, což lze doložit na následujících příkladech. Autorka nastoluje ze svého pohledu problém udržování si odstupů

v mezilidských vztazích. Své zážitky prezentuje odděleně; jsou tematicky propojené, ale není tu souvislejší dějová linie (postup informační); do textu často vkládá přímou řeč, typickou pro postup vyprávěcí. Odhaluje svůj subjektivní pohled na odtažitost a pokládá otázky související s tématem. Na tyto otázky (*Nevím, čím to je. Asi špatnou výchovou?; Kdy přestalo být normální udržovat si odstup?*) přitom nenachází odpovědi, což signalizuje postup úvahový, ovšem spíše jen náznaky tohoto postupu (nejde o rozvinuté užití úvahového postupu jako modifikaci postupu výkladového). Jak se potvrdí při další analýze, prvek oslovení čtenářů v závěru textu je pro tuto bloggerku typický.

Horizontální členění zkoumaného textu má (stejně jako ve všech analyzovaných textech) základní podobu titulu a následujících několika odstavců. Vztah titulu k textovému obsahu je zcela zřetelný, autorka v textu nevybočuje z titulem dané tematiky (*O mé odtažitosti*). Při členění textu na odstavce bloggerka nepostupuje náhodně, jednotlivé odstavce se liší jak užitím slohových postupů, tak například jiným časovým pásmem; např. druhý reflektuje výhradně minulost, čtvrtý současnost (časová návaznost). První odstavec má zase kupříkladu výhradně kontaktní povahu (všechny výpovědi jsou zaměřeny na čtenáře).

Bloggerka rovněž uplatnila hned několik prvků vertikálního členění textu, jež jsou mnou přímo v textu označeny podtržením. Tak učinila pro rozlišení důležitosti (závorky, ztučnění písma, velké písmo) nebo vymezení (pomlčky) určitých částí výpovědí; někdy zřejmě také jen pro ozvláštnění textu (*teto/strejdo*, tři tečky). I přes své žurnalistické zkušenosti uplatňuje některé tyto prvky ne zcela v souladu se stylovou sférou žurnalistiky, což dokazuje (stejně jako chyby z nepozornosti), že činnost na blogu neztotožňuje se svojí prací publicistickou.

Celý text je natolik zřetelně tematicky spojitý, tudíž koherentní, že autorka nemusela využít mnoha jazykových prostředků kohezních ke zvýraznění této spojitosti. Přesto je koherence textu posílena například silným paralelismem vyjadřování (*Ohrazovala jsem se...; Neměla jsem potřebu...; Nechtěla jsem...; Utíkala jsem před...; Odmítala jsem...* [vše 2. odstavec]), dále výskytem deiktických výrazů (nejen) na začátcích jednotlivých odstavců (*Začalo to...; Odjakživa jsem v tomhle...; Je tomu tak...*). Koherenci textu snižuje jen syntaktická nekondenzovanost a tedy explicitnost vyjádření (častý výskyt zájmena *který* a spojky *když* ; velký počet vedlejších vět). Tento fakt ovšem lze zdůvodnit příslušností bloggerky (jejího subjektivního stylu) k typu dívčímu a zároveň emocionálnímu. Text je tedy celkově koherentní a poměrně kohezní, i přes některé rysy nekohezní.

Za projev intertextovosti může být považován prvek kontaktu se čtenářem v úvodní i závěrečné části textu (vztah začátek – konec). V textu se nevyskytují žádné odkazy na texty jiné nebo jakékoliv informace získané z určitých zdrojů, pouze odkazy na osobní zážitky.

5.1.2 Blog 1 – Text 2

Jak přemoci únavu?! (22. 2. 2011)

Mnozí z vás to znají taky – vstát v šest ráno, stát u stroje do čtyř s pauzou na oběd a pak se z fabriky vrátit domů, vynést koš, dojít nakoupit, sednout si s večerí k televizi, usnout u ní a v deset se přesunout do postele. A ráno zas. Mám to podobný!

Každý všední den vstát v šest, škola třikrát od osmi, dvakrát od sedmi, každopádně odejít za tmy, přijít za tmy, zapnout topení, umejt nádobí, vynést koš a lehnout na postel s pocitem: "Jít spát v šest je trochu blbý, ne?" – ovšem někdy nevydržím a zahodím den jako jeden z těch dalších nepotřebných referátů na fyziku. Uf. Ráno vstanu a jsem vyčerpaná stejně jako včera, i když jsem spala dvanáct hodin a měla bych se cítit jako po čtrnáctidenní rekreaci v lázních. Ale houby! Není tomu tak a já stále nevím proč.

Únava se mnou cloumá od prvního zazvonění budíku (melodie Fire Alarm na nejvyšší možný stupeň vyzvánění), ztěží otevru oči a malátně na šáhnu na mobil, aby zazvonil ještě za pět minut. Když konečně přemluvím samu sebe, abych vstala z vyhřáté postele, doploužím se do kuchyně a ještě po slepu si uvařím kávu. Třesu se zimou, kofein na mě nemá sebemenší vliv, usnula bych klidně s hrnkem v ruce. Nicméně s pohledem na teploměr se jdu obléct. Již od prvního dne zimy si přeji jaro. Nyní jsem už ve stavu, kdy každé ráno pláču a přeji si, aby teploměr byl rozbitý. Na začátku února jsem se doslechla, že od poloviny měsíce má být teplo. Naladila jsem se do lepší nálady, abych jaro přivítala s úsměvem, trpělivě odstříhávala metr, 15. únor jsem měla v diáři se sluníčkem a srdíčkem... A co z toho? Je dvaadvacátého a dnes bylo minus deset! Slzy mi zamrzají na tváři.

Zima má na mě špatný vliv. Nedostatek světla, teplota pod bodem mrazu, červené uši, rozpraskané rty, jinovatka na obočí, studený nos, namodralé ruce, zamžené brýle, když se snažím dýchat jen do šály, a třesavka. Jako v každé místnosti s okny, kde je více než pět lidí, tak i v naší třídě se za chvíli objeví spory o vydýchaném vzduchu a přílišné zimě po otevření okna. Někteří nemůžou dýchat, jiní se klepou zimou. Hádky se stupňují, pranice vrcholí a v závěru není nikdo spokojen, neboť oken je otevřeno málo a zároveň moc.

Usínám v autobuse, usínám při sledování seriálu, usínám při domácích úkolech, usínám při čtení knížky, usínám ve škole, usínám ráno, usínám odpoledne, usínám brzy v pátek večer, usínám po obědě v neděli. Spím nepřetržitě a stále nemám naspáno tolik, abych byla čilá.

Jaký jsou vaše tipy na zahnání únavy? Napište mi je, pokud jste náhodou neusnuli už při čtení tohoto blogu.

5.1.2.1 Analýza výstavby 2. textu blogu 1

Také v dalším textu se Veverková drží především slohového postupu informačního. Informace k tématu znovu často podává ve formě výčtů. Oproti prvnímu textu se zde výrazněji uplatňuje postup vyprávěcí a tedy časová návaznost zmíněných událostí (např. druhý odstavec textu popisuje chronologicky den bloggerky). Již se neobjevují obecné otázky

úvahového charakteru, ale pouze jako prosté navázání kontaktu se čtenáři. Zajímavostí je, že tento kontakt je navázán opět pouze v první větě a posléze v posledním odstavci textu (ohraničenost); tento kontakt v úvodu a závěru je pro bloggerku typický (viz 5.1.1.1).

Při horizontálním členění bloggerka opět postupovala důkladně a nikoliv nahodile. Jednotlivé odstavce jsou vyčleněny logicky; v prvním navazuje kontakt se čtenáři, ve druhém popisuje svůj den z hlediska dané tematiky, atd. Snad jen třetí a nejdelší odstavec tvoří jakýsi mezistupeň mezi tematikou druhého a čtvrtého odstavce a ideálně by měl být rozdělen (větou *Již od prvního dne zimy si přeji jaro*. by mohl začínat odstavec nový). Specifický charakter má odstavec předposlední, založený výhradně na paralelismu (*Usínám v autobuse, usínám při..., usínám ve..., usínám brzy...*); potvrzuje se, že paralelismus je typickou autorčinou zvyklostí ve formulaci vyjádření na blogu.

Ve druhém textu bloggerka použila mnohem méně prostředků vertikálního členění; ve vztahu k textu prvnímu se opět objevují *tři tečky* a *pomlčka*, avšak již v menším počtu.

Text je zřetelně tematicky spojitý (koherentní), avšak stejně jako v textu prvním tato spojitost není posílena větším počtem prostředků kohezních. Opět se objevuje syntaktický a lexikální paralelismus (viz výše); ten zřejmě vyplývá z autorčiny impulzivnosti a nerozhodnosti, tedy vlastností, jež sama připisuje své povaze. Kohezní a implicitní je frekventované využití neurčitého slovesného tvaru, konkrétně infinitivu (druhý odstavec - *vstát, odejít, přijít, zapnout, umejt, vynést...*). Oproti prvnímu textu blogera nevyužívá ke zvýšení koherence textu téměř žádných deiktických výrazů, a to ani při navazování odstavců. Vyskytuje se zde také méně výrazů spojovacích. To vede k celkovému oslabení koherence textu. Druhý text bloggerky je sice zcela spojitý tematicky, ovšem z hlediska soudržnosti jazykové je jeho výstavba velmi uvolněná, což opět lze přičíst autorčině příslušnosti k Jelínkovu typu dívčímu-emocionálnímu.

Zřetelný je také ve druhém textu projev intertextovosti ve vztahu začátku a konce textu (zmíněný kontakt se čtenářem), stejně jako titulu a textu. Vztah titulu (*Jak přemoci únavu!?*) ke zbylému textu je zřetelný, snad právě jen v titulu lze opět spatřit prvek úvahový, avšak zbytek textu již tento charakter postrádá. Podoba titulu jasně vystihuje povahu následujícího textu (mohl by mít např. podobu *Spím a je mi zima*; v tom případě by však nevystihl základní téma následujícího textu – únavu). Vztah titulu a textu je velmi podstatný pro žurnalistiku (ať už jakéhokoli zaměření); titul má čtenáře stručně uvést do tematiky. Beletristický titul by naopak mohl být tajemný a metaforický. Autorka svými podstatu sdělení odhalujícími tituly dokazuje svoji příslušnost k novinářské (i když prozatím neprofesionální) obci.

5.1.3 Blog 1 – Text 3

O jídle (22. 3. 2011)

Mám ráda špagety s boloňskou omáčkou, vaječnou omeletu se špenátem a brambory, těstovinový salát s kuřecím masem, koprovou omáčku se třemi houskovými knedlíky a vajíčkem na tvrdo, brambory vařené ve slupce s máslem, solí a hrnkem mléka.

Ráda srkám horkou polévku - čočkovou, fazolovou, rajskou, písmenkovou, kuřecí i zelňačku. Pochutnám si na párku s bramborovou kaší, kuskusu s fazolemi a spoustou zeleniny, smaženém celeru s bramborovým salátem o Vánocích, okurkovém salátu s trochou pepře právě vyndaném z lednice, jenž pojídám v horkých letních dnech s kloboukem na hlavě na zahradě s nohama na stole. Miluju nakládaný hermelín s chlebem z nejzaplivanějších hospod a utoponec vlastně také není vůbec špatný. Vepřové maso s dušenou mrkví a brambory, rizoto, které není posypané eidamem, dýňovou polévku, hranolky i americké brambory s tatarkou. Nepohrdnu však ani lososem a bramborovými noky s domácím pestem, natož sýrovo-špenátovým koláčem s kuřecím masem.

Vychutnávám si zemlbábu čestvě vytaženou z trouby, krupicovou kaši posypanou kakaem a skořicovým cukrem s pomalu se rozpouštějícím máslem, lívance s povídky a trochou šlehačky, palačinky s marmeládou, buchtičky se šodó, banán s čokoládou, banán s ovesnou kaší, jablečný kompot s hřebíčkem, broskvový kompot i horké maliny s vanilkovou zmrzlinou.

Poté, co se v létě vrátím s rozmočenými prsty a vodou v uších na deku, mám největší chuť na párek v rohlíku s hořčicí a na vodového nanuka, co mi zalepí prsty a já budu muset znovu do vody. Na hudebních festivalech mám nejraději vařenou kukuřici nebo čínské nudle. Po úmorném chození přírodou s batohem na zádech je nejlepší špekáček opečený nad ohněm nebo polívka z pytlíku jedena hliníkovou lžící z ešusu. V nedělní ráno přijde vhod hemenex od maminky, večer zas horké kakau, aby se líp usnulo.

Mlsám kakaový termix, kukuřičné lupínky s vlažným mlékem, müsli s bílým jogurtem, vanilkový lipánek s jahodami, oříškovou Milku nebo sušenky, co dávají ke kávě. Tuňáka jím s chlebem namazaným máslem, toasty se šunkou, sýrem a kečupem, svíčkovou s brusinkami, šunkofleky s kyselou okurkou a švestkové knedlíky s kopicí tvarohou a moučkového cukru. Také mám moc ráda tvarohový dort s ovocem, jablečný štrúdl nebo perník politý čokoládou.

Mám ráda sbalit si deku, sluneční brýle, knížku, časopisy, sandwiche, půlku studeného melounu, perlivou vodu, jablka, pomeranče, třešně a válet se ve stínu parku celý den. Líně otáčet stránky knížky, poslouchat hudbu a vstát jen, když dostanu chuť na točenou zmrzlinu.

A to je důvod, proč si v restauracích nemůžu nikdy vybrat a servírku třikrát pošlu pryč, protože ještě nevím.

To je důvod, proč při nákupu jídla všechno obcházím a zdržuju se.

Co jste měli k obědu? A těšíte se na léto?

5.1.3.1 Analýza výstavby 3. textu blogu 1

Třetí text Veverkové je nejrozsáhlejší a zároveň nejspecifičtější. Tentokrát bloggerka využila výhradně slohového postupu informačního. Celý komunikát má v podstatě formu obsáhlého výčtu informací (tento postup se uplatňoval i v předešlých textech, v posledním z nich však prostý informační postup zcela dominuje). Autorka tentokrát čistě sděluje jednotlivá fakta; nezapojuje je do jakékoli formy vyprávění, pouze je odděleně konstatuje.

Specifický je text rovněž z aspektu horizontálního členění. Jak již bylo řečeno, jde o velký výčet samostatně sdělených (tematicky sourodých) informací. Tato fakta jsou pak klasicky členěna na odstavce. Při pohledu na úvodní výpovědi odstavců (*Mám ráda...*, *Vychutnávám si...*, *Mlsám...*, atd.) se sice toto členění může zdát jako logické, protože až po nich následují výčty toho, co má autorka ráda k jídlu; stejné úvodní hlavní věty se však objevují i uprostřed odstavců (*Miluji...*), a tak je samotné členění motivováno snad jen autorčinou snahou o alespoň nějaké rozdělení (záměrně) monotónního obsahu. Odstavce se (až na poslední dva krátké) ničím významově neliší. První odstavec by např. mohl být přenesen až do druhé poloviny textu a naprosto by to neovlivnilo celkové vyznění komunikátu. Potvrdila se také (tentokrát jen v odstavci posledním) autorčina inklinace ke kontaktu se čtenáři.

Ve třetím textu bloggerka zcela upustila od prostředků vertikálního členění (pouze jedna pomlčka před výčtem), čímž se její projev výrazně odlišuje od textu prvního (6x pomlčky, 3x závorky, 3x tři tečky, lomítko, zvětšení písma) – důkaz o uvolněnosti jejího stylu.

Zřetelný je rovněž oproti textům předchozím opět jiný způsob utváření koherence textu, přesněji jiný počet kohezních jazykových prostředků. Text je sice spojitý tematicky (bloggerka nemluví o ničem jiném než o svém jídelníčku), ale tato spojitost není podpořena mnoha prostředky kohezními. Projevuje se pro autorku typický syntaktický, možná až textový paralelismus (*Mám ráda + výčet*, *Miluji + výčet*, atd.). Autorka nevyužila k ucelení komunikátu deiktických odkazových prostředků ani konektorů, čímž zvýraznila samostatnost jednotlivých výpovědí. I přes zdánlivou jednoduchost celého textu a jeho monotónnost lze vyzorovat koherenci posilující kondenzované výpovědi (např. *...krupicovou kaši posypanou kakaem a skořicovým cukrem s pomalu se rozpouštějícím máslem...*). Menší počet prostředků kohezních je však logický vzhledem k tématu textu a jeho uvolněnému pojetí.

Intertextuální vztah mezi začátkem a koncem výpovědi (kontakt se čtenáři) bloggerka ve třetím textu nedodržela, přesto v závěru čtenáře opět oslovila. Titul *O jídle* zřetelně vystihuje téma textu a bloggerka tak dodržela pravidlo informativního charakteru titulu vystihujícího podstatu textu (rys publicistiky, které se autorka věnuje).

5.1.4 Shrnutí poznatků o výstavbě textů blogu 1

Na blogu Veverkové lze sledovat kompoziční nejednotnost jednotlivých textů (1-3). Autorka používá primárně slohový postup informační s jen ojedinělým jeho doplněním omezenými projevy postupů dalších (vyprávěcího a úvahového) – to souhlasí s prostou tematikou jejich textů; je si plně vědoma svého zpracování obsahu. O prostých tématech vypovídá prostým způsobem.

Horizontální členění je v prvním textu provedeno poměrně důkladně (odstavce dokonce navazují deikticky), v posledním je naopak zcela nahodilé a nenavazující. Pro autorku je typické, že nepovažuje tematickou jednotu odstavců za závažnou, což podtrhává nekonvenčnost jejího projevu.

Prvky vertikálního členění textu se vyskytují hojně v textu prvním, v posledním oproti tomu téměř vůbec. V tom lze spatřit další signál nejednotnosti utváření výstavby textu.

Přesto však můžeme sledovat také určité prvky uplatňované bloggerkou pravidelně. Nejvýraznější je z aspektu koherence textu autorčina tendence k paralelismu vyjadřování (paralelismus je dominantním rysem stylu jejího blogu). To souvisí s dalšími (kohezními) prostředky utváření koherence textu; jejich užití je však opět nesourodé. Zatímco v jednom textu Veverková používá deiktických výrazů při vyjadřování návaznosti výpovědních celků, v dalším se těchto prostředků zcela zříká. Podobně jednou využívá kondenzátů (jako například zmnoženého výskytu infinitivního tvaru), jindy (zcela převážně) se zase vyjadřuje explicitně. Přes nejednotné užívání kohezních jazykových prostředků (a například spíše nekoheznost textu 3) jsou však texty blogu 1 nepochybně koherentní, tedy tematicky spojitě. Tato koherence je s dostatek zabezpečena již zmíněnou prostou tematikou nevyžadující větší počet využití prostředků kohezních, jež by koherenci zvýraznily.

Texty Veverkové nevykazují prvky mimotextových odkazů na určité události, až na subjektivní vzpomínky. Z hlediska vnitrotextových vztahů však je patrný vztah mezi začátkem a koncem jejích textů (na začátku i na konci navazuje kontakt se čtenáři).

Při pohledu na texty Veverkové jako na komplexy komunikátů lze tedy prohlásit, že tematicky je každý text zaměřen jinak; z tohoto hlediska o komplexnosti mluvit nelze. Bloggerka však dosahuje jisté modelovosti svých textů (pravidelný kontakt se čtenáři, paralelismus vyjadřování, informativní výčtový postup), ovšem pouze v dílčích rysech svého jinak poměrně nesourodého stylu.

Příčinami této částečně nesourodosti, částečně komplexnosti se budu zabývat v kapitole shrnující poznatky o obou rozebíraných blozích (viz 5.3).

5.2 Blog 2 – Vasicek.Blog.IDNES.cz

Autorem druhého blogu je 50letý politik, místopředseda České pirátské strany, Ivo Vašíček. Na webových stránkách České pirátské strany o sobě uvádí, že získal doktorát v Brně v roce 1986 a učil na střední i vysoké škole. Kromě popisu svých politických a obchodních aktivit také tvrdí, že svojí politickou angažovaností chce pomoci společnosti ke zvládnutí technologiemi vyvolaných změn v uspořádání světa.

Konkrétně píše: „Vždy se opírám o otevřenou a věcnou komunikaci. Svobodné šíření informací a právo na soukromí považuji za základ všech osobních svobod.“ (Piratskasit.cz, 2011). V popisu své osobnosti na svém blogu (Vasicek.Blog.IDNES.cz, 2011) dále tvrdí: „Neexistuje univerzální dobro a zlo. Vždy je něco dobré jen pro někoho a pro něco, to však neznamená, že pro všechny a pro všechno.“ Tyto jeho názory v podstatě charakterizují jeho tvorbu na blogu; jeho příspěvky jsou zaměřeny výhradně profesně (filozoficky a politicky).

Z aspektu subjektivních stylů hodnotím autora blogu 2 takto: styl mužský, styl věkový dospělý. Blogger patří k psychickému typu (stálému) racionálnímu, má vysokoškolské vzdělání a jeho zájmy (zaměření) jsou politika a filozofie informačního rozvoje. Nejde však jen o zájem, ale taktéž o profesi (styl profesní) – politika je jeho živnost.

Co se týče objektivních stylových faktorů, funkcemi Vašíčkových textů jsou (kromě základní funkce sdělné) převážně funkce persvazivní (místy odborněsdělná). Oproti první bloggerce je zde méně prvků kontaktovosti (jeden z textů mimo jiné potvrdí, že uplatnění funkce fatické u blogování není oproti jiným formám veřejně psané komunikace na internetu nezbytné; viz tabulka v kapitole 3.1.6). Ráz textů je zcela jistě veřejný. Kódem Vašíčkových textů je téměř bezvýjimečně spisovná čeština, ovšem ani on se nevyhnul hrubým pravopisným chybám (*armády nás napadli* – nepřipravenost). Přesto se nepochybně jedná o komunikáty připravené (téměř žádné překlepy), což je u člověka autorova společenského postavení i vzhledem k tematickému zaměření jeho textů poměrně pochopitelné. Co do témat jsou texty druhého blogu mnohem společensky naléhavější (složitější tematika), kterýžto fakt však nutně neimplikuje jejich zajímavost pro čtenáře blogu. Blogger podává své nadosobní myšlenky převážně objektivní formou, typickou pro odborný styl – v první osobě promlouvá výjimečně.

Oproti první bloggerce se tedy autor blogu 2 výrazně diferencuje ohledně projevů stylových faktorů objektivních i subjektivních. Stejně jako u Veverkové nyní přistoupím k analýze vybraných textů. Závěrečná poznání o kompozičním charakteru textů obou blogů poté konfrontuji s příslušností jejich autorů k odlišným subjektivním stylům.

5.2.1 Blog 2 – Text 1

Právo na Informace. (26. 2. 2011)

Rozdíl v možnostech přístupu k informacím byl vždy jedním ze základních prostředků prosazování moci a získávání bohatství.

Moc králů i dnešních vlád se opírá o informační převahu. Velení armádám bez komunikace informací není vůbec možné (bez spojení není velení). S rostoucími možnostmi komunikace rostl i rozsah ovládaných území.

Komunikační prostředky byly primárně vyvíjeny pro účely ovládnutí a řízení lidí. Rychlé posly postupně nahradilo radiové spojení. Papírové kartotéky se záznamy o lidech a věcech doplnily rozsáhlé počítačové databáze.

V případech konfliktů a přebírání moci jsou komunikační prostředky prvním cílem násilného ovládnutí. Jedním z prvních cílů armád Varšavské smlouvy, které nás v roce 1968 napadli, byly telefonní ústředny a vysílače. Po 23 letech se téměř zopakoval i boj o rozhlas. Rozhlasové vysílání, které se v květnu 1945 vymklo nacistické kontrole, bylo významným akcelerátorem pražského povstání.

Masové rozšíření Internetu oslabuje informační nadvládu mocných. Internet umožňuje téměř nekontrolovatelné možnosti šíření informací mezi lidmi. Současné staré vládnoucí struktury se proto snaží možnosti Internetu co nejvíce omezit.

Internet a moderní komunikační technologie dostupné široké veřejnosti byly rozhodujícím prostředkem destabilizace afrických režimů, které se podobně jako evropské skrývají za mediální obraz demokracie.

Evropští vládci Internet potlačují pod různými záminkami postupně (např. digitální gilotina HADOPI), afričtí ho rovnou vypínají. Mladí Arabové si možnosti komunikace nechtějí nechat vzít a bouří se. Vypnutí Internetu se stalo katalyzátorem začínajících projevů nespokojenosti.

Omezování přístupu k informacím odhaluje skutečné záměry vládnoucích starých struktur. Skrývání informací a jejich kontrola vytvářejí prostředí umožňující manipulování a okrádání lidí.

Vítězství práva na svobodné šíření informací a svobodný přístup k informacím zcela změní svět. Nebude to však snadné a hned. Staré struktury se svobodnému šíření informací brání a bránit budou. Mohou nás odpojovat, pokutovat, zatýkat i střílet, ale dříve či později prohrají. Vývoj lidské společnosti nemohou zastavit.

5.2.1.1 Analýza výstavby 1. textu blogu 2

V prvním textu druhého blogu jsou hned na první pohled patrné odlišnosti v porovnání s blogem prvním. Blogger využívá střídavě slohových postupů informačního a výkladového. Článek sice je zaměřen dá se říct odborně, avšak tato skutečnost nutně neznamená, že autor

využil postupu výkladového (pro odborný styl podstatného) důkladně. Učinil tak jistě objektivním uchopením vykládané tematiky (sám sebe nezmiňuje); stejně tak v pasáži textu s příčinnou vazbou (*Internet umožňuje téměř nekontrolovatelné možnosti šíření informací mezi lidmi. Současné staré vládnoucí struktury se proto snaží možnosti Internetu co nejvíce omezit.* – výkladová návaznost); v určitých částech textu v podstatě podává výklad dějin (4. odstavec). Ovšem takové zdání odbornosti není zcela přesné. Samotné odborně znějící a spisovné výpovědi ještě neimplikují odborný ráz textu jako celku (malý počet deiktických a spojovacích prostředků apod.). Výpovědi na sebe kohezně nenavazují (výjimkou je poslední odstavec), ale jen následují za sebou; tento rys textu signalizuje postup informační.

Horizontální členění textu je provedeno poměrně logicky. V každém odstavci se vyskytuje zmínka o informacích či komunikačních možnostech, ale každý odstavec je přesto tematicky odlišný od odstavců ostatních (2. odstavec popisuje moc informací; 7. vypovídá o různých mocenských zákazech; poslední má charakter shrnutí a ohraničení textu, tedy charakter závěru). V prvním odstavci autor stručně shrnuje v textu dále rozvíjené myšlenky, což je typický rys publicistických textů.

Blogger nevyužívá téměř žádných prostředků vertikálního členění textu. Pouze klasické umístování doplňujících informací do závorek (v textu vyznačeno podtržením). Zajímavá je podoba slova informace s velkým I v nadpisu, pravděpodobně za účelem zvýraznění.

Autor sice nepoužívá mnoha prostředků deiktických (zde srovnání s 1. textem Veverkové, která jich využila v úvodu hned tří odstavců, a to i přes zdánlivou jednoduchost svého textu) a spojovacích (výjimkou je poslední odstavec, kde použil jak výraz deiktický [*nebude to však snadné*], tak například eliptické vyjádření [*Staré struktury ... brání ... Mohou nás odpojovat ... nemohou zastavit.*]), avšak koherence textu dosahuje jinými kohezními prostředky, např. kondenzáty (...*prostředků prosazování moci...*, ...*vyvíjeny pro účely ovládnání...*, ...*prostředí umožňující manipulování...*). Celkově lze první Vašíčkův text považovat za koherentní (tematické spojitosti je zřejmá). Kohezní prostředky by však v textu analytického charakteru měly nalézt větší uplatnění. Záměrem autora však zřejmě nebylo stvořit text čistě odborný, primárními funkcemi textu jsou především funkce sdělná a persvazivní (skrytě přesvědčuje čtenáře o jeho právu na informace), až za nimi následují projevy funkce odborněsdělné.

V textu se nenacházejí intertextové vazby navazování konce odstavců na začátky odstavců dalších (viz výše srovnání s 1. textem blogu 1); oproti prvnímu blogu se však objevuje spousta odkazů na skutečnosti nadindividuální (minulost státu, různé vládní organizace, vývoj společnosti). Výstižnou a neskrytou funkci plní titul textu (*Právo na Informace.*).

5.2.2 Blog 2 – Text 2

Zbytečný spor o evoluci. (4. 3. 2011)

Evoluční teorie je často předmětem sporů mezi ateisty a věřícími. Na existenci či neexistenci Boha však nemá evoluční teorie žádný vliv.

Příroda je tvořena uspořádanými shluky buněk. Připustíme-li evoluci, musí existovat nějaká prvotní buňka, která se dokáže množit a měnit (přizpůsobovat a vytvářet složitější shluky). Uspořádáním buněk je člověk i rostlina. Život se „mrtvou“ hmotou šíří jako vir, který „koroduje“ hmotu, mění její přirozené neživé uspořádání. Vývoj různých forem života stále více přeskupuje „mrtvou hmotu“. Živé buňky přeměnily povrch planety Země. Už její hmotu dovezly až na Měsíc. Čím vyspělejší forma života, tím více hmoty přemísťuje. Tím do hmoty „zapisuje“ více nehmotných informací. Život zvětšuje množství informací zapsaných do uspořádání hmoty vesmíru.

Celý spor to tedy posouvá na otázku, zda první buňka mohla vzniknout náhodou, a nebo je dílem Programátora.

Z popření evoluční teorie nevyplývá, že je Život dílem Boha. Můžeme být výrobkem nějaké vyspělejší civilizace, která však neumí nebo nechce vytvářet životní formy pomocí evoluce. Mohli vyrobit rovnou vyšší formy života. Člověk může být biorobotem vyrobeným přímo nebo pomocí evoluce z jediné naprogramované buňky.

Evoluce, či přímé tvoření jsou pouze dvě možné technologie, použitelné inteligentní bytostí i Bohem.

Odpověď na existenci Boha (nehmotné vůle) spatřuji v pocitech lidí: Cítíte se naprogramovaným robotem nebo vnímáte, že máte vlastní vůli?

Pokud sedíte doma u počítače, jste zřejmě obklopeni stěnami a nábytkem. Jste v prostoru, který je vytvořen z hmoty, kterou uspořádal člověk, na základě svých myšlenek. Všechny ty předměty byly kdysi prachem a krystaly. Člověk „mrtvou“ i „živou“ hmotu přetvořil a vytvořil si podmínky pro život.

Pohyby hvězd i kousků hmoty se řídí zcela jednoznačnými fyzikálními zákony. Pravidly, která se člověk snaží pochopit. Celý Vesmír existuje bez vůle pozemského člověka. Čí vůle Vesmír „pohání“? Nebo si myslíte, že vše je jenom náhoda? Že může něco existovat bez vůle?

5.2.2.1 Analýza výstavby 2. textu blogu 2

Druhý text blogu 2 nese opět projevy slohových postupů výkladového a informačního. Oproti textu prvnímu se však objevuje i postup úvahový (*Celý spor se tedy posouvá na otázku...; odpověď... spatřuji...; Čí vůle Vesmír „pohání“?; ...může něco existovat bez vůle?* [závěr]), spojený se subjektivním přístupem k řešení otázek (viz přímé otázky na čtenáře). Samotný úvahový postup je pak vnímán (viz kap. 4.1) jako subjektivní varianta postupu

výkladového. Blogger ve druhém textu prezentuje své myšlenky přehledněji, tento text je celkově uspořádanější (viz dále), je zde patrná návaznost výpovědí i bez kohezních prostředků (1. věta: *spor ateistů a věřících* – 2. věta: *existence Boha*). Zajímavé je, že nejméně zřetelně jsou vyjádřeny informace v odstavci třetím a zároveň nejobsáhlejším, kde by koheznější vyjádření vztahů zřejmě bylo na místě.

Horizontální členění na odstavce je provedeno v souladu s jejich tematickou jednotou. Podstatné informace o délce 1-2 vět blogger vyčleňuje do samostatných odstavců (1., 3., 5., 6.), čímž jim dodává na přehlednosti. Autor opět v prvním odstavci shrnuje podstatné.

Z hlediska vertikálního členění textu autor opět použil závorek, objevil se však také nový prostředek jeho stylu – uvozovky. Nepoužívá je však pro klasické označení přímé řeči nebo citátů, ale jako prostředek upozorňující na výskyt určitých výrazů v jejich nepravém významu („mrtvou“ *hmotu*; *Čí vůle Vesmír „pohání“* aj.); jde tedy o aktualizaci významu. Takového využití uvozovek však není zcela v souladu s odborným územ vyjadřování. V textu se objevuje dokonce jinotajné pojmenování Boha jako *Programátora* (s velkým P).

Tematicky je druhý text blogu 2 opět očividně spojitý, ovšem stejně jako text první se jeví, vzhledem k postavení autora (politik), jako nedostatečně kohezní. Větší tematická složitost pravděpodobně způsobila, že autor upustil od kondenzovanosti výpovědí a vyjadřuje se převážně explicitně (...*musí existovat nějaká prvotní buňka, která se dokáže množit...* namísto *se schopností množit se*; ...*vir, který „koroduje“ hmotu, mění její přirozené neživé uspořádání.* namísto *vir „korodující“ hmotu a mění její ... uspořádání.*; *Jste v prostoru, který je vytvořen z hmoty, kterou uspořádal člověk,*... namísto *Nacházíte se v prostoru tvořeném člověkem uspořádanou hmotou,*...). V textech (nejen v tomto) Vašíčka se rovněž neobjevuje pro Veverkovou typický paralelismus všeho druhu. Stejně tak text postrádá deiktické a spojovací prostředky. Poměrně nelogické je například uspořádání výpovědí ve druhém odstavci. Koherence tohoto textu tak není posílena téměř žádnými prostředky kohezními, což je u autora vyššího společenského postavení (s doktorátem) přinejmenším překvapivé, bez ohledu na filozofickou hloubku jeho blogových příspěvků. Text je odborný pouze zdánlivě, tematicky, nikoli však zpracováním (svojí formou).

Druhý text blogera postrádá intertextové vazby na jiné texty či události (jako tomu bylo v případě textu prvního), o (ne)navazování odstavců již byla řeč. Zřetelný je tak alespoň vztah titulu (*Zbytečný spor o evoluci.*) a textu. Neobvyklé je psaní tečky za titulem, přičemž blogger tak učinil již v textu prvním (na svém blogu tak přitom činí zcela nepravděelně, viz 3. text).

5.2.3 Blog 2 – Text 3

Politika a byznys (29. 5. 2011)

V současné době je připravována legislativa, na jejímž prosazení mediální korporace vydělají přibližně 100 miliard Kč.

Po padesáti letech postupně končí kopírovací monopol na nahrávky Rolling Stones, Pink Floyd, Beatles a další úspěšnou hudbu šedesátých let. Evropský parlament připravuje zákon, který prodlouží kopírovací monopol na hudební díla o dvacet let. Většinu kopírovacích práv vlastní mediální korporace, jejich aktiva, která už mohla být bezcennými, schválením zákona prudce vzrostou přibližně o 100 miliard. Jediné náklady celé operace spočívají v prosazení příslušného zákona.

Česká vláda v r. 2008 prodloužení kopírovacího monopolu odmítla. Mimo jiné odmítnutí zdůvodnila slovy: **„ČR je přesvědčena, že návrh je především výsledkem lobbingu nahrávacích společností, které se obávají ztráty zisků z nahrávek z velmi úspěšného období 2. poloviny 20. století, a který bude přínosem pro tyto nahrávací společnosti, nikoli pro výkonné umělce.“**

Prodloužení kopírovacího monopolu odmítaly i další evropské státy. Postupně však státy mění názor a prodloužení kopírovacího monopolu podporují.

V roce 2011 názor změnila i česká vláda. Ministerstvo kultury v čele s Jiřím Besserem ([TOP 09](#)) prodloužení kopírovacího monopolu o 20 let podporuje.

Politici svým rozhodnutím vydělají korporacím desítky miliard. Mediálním korporacím se proto „investice do politiky“ vyplatí. Náklady na ovlivnění politiků jsou ve srovnání se zisky zcela minimální.

Prodloužením kopírovacího monopolu nic nového nevznikne. Nebude nic nového vytvořeno, ani nezíská nikdo práci. Hlavním výsledkem je, že mediální korporace od lidí vyberou pomocí státu 100 miliard.

Koho zájmy prosazují volení zástupci?

Ptejme se jich, proč je pro společnost potřebné prodloužení kopírovacího monopolu.

5.2.3.1 Analýza výstavby 3. textu blogu 2

Třetí text blogera je v mnohém podobný dvěma předchozím. Autor opět užívá primárně slohového postupu informačního s ojedinělými (to třeba zdůraznit) prvky postupů výkladového a úvahového. V případě výkladového postupu jde spíše o zdání než o realitu; v textech podobné tematiky by totiž měl být výkladový postup logicky aplikován. Autor sice argumentuje (*Politici svým rozhodnutím vydělají korporacím desítky miliard. Mediálním*

korporacím se proto „investice do politiky“ vyplatí.) a vystihuje problematiku *kopírovacího monopolu*, souvislosti mezi výpověďmi však nejsou jazykově vystiženy dostatečně; navíc je text tvořen poměrně jednoduchými větnými strukturami. Úvahový postup lze spatřit opět v závěrečném kontaktu se čtenářem (*Koho zájmy prosazují volení zástupci?*). Autorovi nelze vytýkat nesrozumitelnost, výpovědi na sebe navazují logicky; jde spíše o monotónní ráz oznamovacích vět (zajímavé je, že i přes persvazivní funkci autor ani jednou nepoužije vykřičník ke zdůraznění) celkově působících nekohezně (viz dále).

Také ve svém třetím textu blogger uplatnil typický prvek horizontálního členění publicistických textů, úvodní odstavec s charakterem úvodu a zároveň s naznačením závěru. Takovýto krátký úvodní odstavec se vyskytuje u Vašíčka pravidelně. Další členění textu na odstavce nevybočuje z obecných zásad po jejich tematické jednotě či zvýraznění části textu (druhý odstavec rozvíjí odstavec první, třetí je vyčleněn pro důležitou citaci, předposlední odstavec má charakter úvahového zvolání).

Z prostředků vertikálního členění blogger opět uplatnil pro něj typické ironizující užití uvozovek (*„investice do politiky“*) a klasických dodatkových závorek. Novým prvkem je protučnění písma pro zvýraznění citace vládního prohlášení (ten tak autor zdůraznil horizontálně a zároveň vertikálně).

Koherence jako tematická spojitost v posledním textu opět výrazně převažuje nad užitím kohezních jazykových prostředků. Byla již řeč o monotónním rázu oznamovacích výpovědí bez jazykového zdůraznění návaznosti (absence deiktických prostředků). Koherenci zeslabuje někdy až redundance výpovědi (např. *Prodloužením kopírovacího monopolu nic nového nevznikne. Nebude nic nového vytvořeno...*; stejně tak přílišné opakování slovního spojení *kopírovací monopol* [toto spojení se vyskytuje v poměrně krátkém textu osmkrát]). Blogger se celkově vyjadřuje až nečekaně explicitně.

Z hlediska intertextuality se objevují prvky odkazující mimo text (např. zvýrazněná citace prohlášení české vlády) objevující se už v textu prvním a ne už v textu druhém, zaměřeném spíše filozoficky než analyticky. Ohledně vztahů uvnitř textu však autor nevyužívá jazykových prostředků (konektorů) zvýrazňujících vazby mezi odstavci nebo odkazující na jiná místa v textu. Oproti Veverkové (kontakt se čtenářem na začátku a na konci) není u Vašíčka patrný ani vztah začátku a konce textu. Naopak ale, jak již jsem uvedl výše, je zde vztah titulu a úvodního odstavce; nejen titul, ale především krátký první odstavec má funkci krátkého uvedení do tematiky a problematiky textu.

5.2.4 Shrnutí poznatků o výstavbě textů blogu 2

Autor blogu 2 ve svých textech využívá především slohového postupu informačního, i když s místy znatelnými prvky postupu výkladového (a méně úvahového). Přes složitější tematiku s obecným dosahem (srov. s Veverkovou) nemají jeho texty odborný charakter. Informační slohový postup nad projevy postupů dalších dominuje.

Horizontální členění textů je prováděno důkladně, u jednotlivých odstavců je patrné, proč jsou rozděleny právě takovým způsobem. Někdy za účelem zdůraznění určité pasáže, jindy má odstavec podobu rozvinutí odstavce předcházejícího. Typické je publicistické využití prvního odstavce ke stručnému uvedení do problematiky celého textu s naznačením zjištěného; autor také často promlouvá ke čtenářům výhradně v závěru (tyto pokládané otázky mají persvazivní a uvědomovací funkci; viz dále srov. s kontaktovostí u Veverkové).

Vašíček používá několika prostředků vertikálního členění textu. Pravidelně například závorčky, především ovšem ironizující uvozovky, což zvýrazňuje neobornost a subjektivní pojetí tematiky (i přes to, že nepromlouvá ke čtenářům v první osobě). Pro zdůraznění jedné z výpovědí aplikoval ztučnění písma jako prvek v analyzovaných textech zcela ojedinělý.

Nejpodstatnější je pohled na koherenci textů blogu 2. Dalo se asi očekávat, že texty Vašíčkova blogu budou obsahovat mnohem více kohezních prostředků (viz srovnání vlivu subjektivních stylových faktorů v následující kapitole), ovšem není tomu tak. Blogger se vyjadřuje velmi často explicitně a nesevřeně (až na výjimky v textu prvním), nevyužívá téměř žádných deiktických prostředků, ať už při navazování výpovědí či při vyjádření vztahu po sobě následujících odstavců (absence konektorů jako např. *Tato fakta jsou důvodem...*). Často mají autorovy výpovědi až redundantní charakter (nadbytečnost výpovědí). Přes zřetelnou tematickou spojitost jsou tudíž texty blogu 2 poměrně nekohezní, což je oproti blogu 1 mnohem méně pochopitelné (složitější tematika, vzdělanější a zkušenější autor; viz dále).

Texty blogu 2 vykazují projevy intertextovosti, odkazy na cizí výroky či informace o určitých skutečnostech souvisejících s tématy textů. Jasný je vztah mezi tituly a obsahy textů, titul plní u Vašíčka nejen funkci informativní, ale rovněž persvazivní (*Právo na informace* – lidé mají právo na informace; *Zbytečný spor o evoluci* – spor o evoluci je zbytečný; *Politika a byznys* – politika je byznysem; přesvědčuje o tom čtenáře).

U blogu 2 lze mluvit o komplexech komunikátů, což je zapříčiněno profesní povahou Vašíčkových textů. Věnuje se podobným tématům (novodobá role informací ve světě), jakým se věnuje i ve svém politickém povolání (Česká pirátská strana je pro volné šíření informací). Opakujícím se rysem jeho textů je jejich monotónní a překvapivě nekohezní vyznění.

5.3 Srovnání blogů 1 a 2

Jak jsem uvedl již na počátku své diplomové práce, mým cílem je posoudit vliv objektivních a subjektivních stylových faktorů na výstavbu textů na blozích, ne pouze jejich výstavbu analyzovat. Taková analýza, chtěla-li by mít obecnější a relevantní vypovídající hodnotu, by se musela vyznačovat nejen mnohem rozsáhlejším záběrem (analyzovat velký počet blogů), ale také mnohem detailnějšími postupy při samotné analýze.

Mým záměrem je od počátku nikoliv pouze zjištění podoby výstavby textů, ale především následné zdůvodnění této podoby. Blogování je nepochybně specifickým typem komunikace na internetu a tato práce se snaží postihnout tuto specifičnost z hlediska výstavby textu.

Analytická část prozkoumala šest textů dvou různých bloggerů, přičemž u každého z těchto textů zjistila různé podoby jeho výstavby. Autoři se od sebe z hlediska výstavby svých textů odlišují nejen navzájem, ale poměrně výrazně kompozičně odlišné jsou také jednotlivé jejich texty, což je nepochybně poznatkem podstatným a o blogování leccos vypovídajícím (v administrativním či odborném stylu by takováto analýza nesporně odhalila mnohem méně odlišností jak u jiných autorů, tak v jednotlivých textech). Upozorňuji, že nyní nemluvím o dalších patrných rozdílech, např. v užívání kódu, uplatňování odlišných funkcí či volbě jiných témat, nýbrž se pohybuji pouze v rovině textové výstavby.

Zmíněná různost se projevila na všech stylistických aspektech výstavby textu, a to díky celkové uvolněnosti působení objektivních stylových faktorů na blozích (rozebráno již v teoretické části; viz kap. 3). Texty Veverkové jsou např. jasným důkazem o celkové jazykové a stylové uvolněnosti blogování (jiné funkce, odlišné kódy, všední témata).

Objektivní faktory na blozích nejsou předem dány. Díky této objektivní uvolněnosti komunikace mohou, jak již bylo řečeno, vyjít na povrch projevy stylových faktorů subjektivních (subjektivních stylů bloggerů). Je pak už jen čistě na bloggerovi a jeho vyjadřovacích zvyklostech a schopnostech, jakou podobu vtiskne svým textům; jaký zvolí kód, jaké téma atd. (Vašíček by mohl používat nespisovné výrazy, ovšem bylo by to v rozporu s jeho vzděláním i profesí).

Pro tuto práci je podstatná především skutečnost, že bloggeři volí mezi různými způsoby utváření výstavby textů. Pokaždé se vyjadřují odlišným, tedy neustáleným způsobem.

Jak jsem v teoretické části uvedl v souladu s Jelínkem (2008), dva blogy byly vybrány k analýze právě na základě odlišných subjektivních vlastností jejich autorů, a to s cílem pozorovat potenciální rozdíly ve vytváření výstavby textů právě na základě těchto opozic.

Zatímco Veverková jako komunikující subjekt přísluší (nejen) ke stylu ženskému, dospívajícímu a emocionálnímu, Vašíček naopak ke stylu mužskému, dospělému a racionálnímu. Tomu odpovídají prostá témata textů u Veverkové v porovnání s nadosobními tématy u Vašíčka; stejně tak nespisovné výrazy v blogu 1 (viz 5.1) oproti převážně spisovné češtině blogu 2 (viz 5.2). Z celkové uvolněnosti blogování pak plynou prvky nepřipravenosti na obou blozích. Uvedené subjektivní kvality působí na faktory objektivní a určují je, na blozích má subjektivita jednoznačnou převahu. To jsou logicky vyplývající skutečnosti, které jsem v souvislosti s blogováním už několikrát zmínil v teoretických pasážích své práce.

Podle příslušnosti obou bloggerů k subjektivním stylům by se měly teoreticky v uvolněné (nebo uvolněnější) komunikaci texty Veverkové vyznačovat mnohem větší uvolněností a nekonvenčností, což se sice víceméně potvrdilo, ovšem především právě v rovině stylotvorných faktorů objektivních. Z hlediska výstavby textu však autorka blogu 1 užila nemalého počtu kohezních prostředků; dominantním prvkem jejich textů se ukázal být paralelismus, jenž je jinak v písemné formě poněkud netradiční; na rozdíl od Vašíčka dokonce užila deiktických prostředků ke zvýraznění návaznosti odstavců (Vašíček tak, přes veškeré předpoklady, neučinil ani jednou). Vašíček se vyjadřuje někdy až redundantně a výrazně explicitně (což by laikovi na první pohled díky tematické a kódu nemuselo zdát). Jak ukázaly jednotlivé analýzy, z hlediska výstavby textů se styly obou bloggerů neodlišují do takové míry, jak by se na základě subjektivních charakteristik autorů pravděpodobně dalo očekávat.

Potvrdila se nekonvenčnost blogování jako novodobého žánru veřejně psané komunikace na internetu. Ať už bloggeři užívající vulgární výrazy, nebo bloggeři píšící čistou spisovnou češtinou; ať už středoškoláci, nebo vzdělaní lidé středního věku; styl vyjadřování většiny z nich není na blogu co do výstavby textů ustálený. Subjektivní faktory se mnohem více projevují při formování faktorů objektivních. Blogy svojí nenormovaností, nekonvenčností a celkovou uvolněností stírají rozdíly mezi subjektivními faktory. Umožňují jinak jazykově vyspělým autorům užití uvolněných textových schémat; nenutí je psát spisovně, ani po nich nežadají vyzrálou připravenost projevu. Autoři inklinující k prostému vyjadřování mluvené povahy naopak využívají různých prvků výstavby textu, které by jinak, například v soukromé korespondenci, většinou opomenuli; a to pod vlivem veřejnosti blogů.

Nižší koheznost textů, časté užití prostředků vertikálního členění textu, občasná nezřetelná struktura odstavců, to vše z hlediska výstavby textu podporuje zařazení blogů do stylu prostěsdělovacího. Horizontální členění na titulek s informativní a někdy persvazivní funkcí, informativní první odstavce, kontakt se čtenářem či spíše všeobecná témata (bez ohledu na jejich závažnost a pojetí), to jsou naopak rysy řadící blogy do stylu publicistického.

6 Závěry

Tato stylisticky orientovaná bakalářská diplomová práce se zaměřila na novodobý a v mnohém specifický žánr veřejně psané komunikace na internetu, na blogy; konkrétně pak zkoumala působení subjektivních stylových faktorů na výstavbu textů. Jde však o práci vystihující stylovou specifičnost blogování pouze částečně, konkrétně z hlediska výstavby textů; navíc prostřednictvím nevelkého množství zkoumaného materiálu. Vzhledem ke svému omezenému rozsahu si však pravděpodobně ani nemohla klást o mnoho vyšší cíle.

Blogování bylo doposud stylistikou vnímáno jen okrajově a nebylo plně ani převážně popsáno žádnou odbornou a v Česku dostupnou publikací. To si před samotnou analýzou vyžádalo nejprve rozsáhlejší teoretické zpracování problematiky blogů jako typu komunikace. Rozsáhlejší teoretickou část práce bych rád využil v dalším studiu, například při psaní diplomové práce magisterské, jež by navázala na má dosavadní zjištění.

Blog, unikátní způsob komunikace přelomu 20. a 21. století, je jako žánr (stejně tak jazyk) v permanentním vývoji, a pro tuto svou unikátnost a specifičnost nepochybně zasluhuje další a větší pozornost nejen mou, ale rovněž celé (nejen české) stylistiky.

Prostřednictvím vlivu objektivních stylových faktorů jsem určil postavení blogů mezi ostatními populárními typy veřejně psané komunikace na internetu (chat, diskusní fórum). Blogování jsem posoudil jako typ komunikace vyznačující se značnou uvolněností působení objektivních stylových faktorů, přičemž tato uvolněnost dává možnost plně se projevit faktorům subjektivním; bloggeři mohou naplno odhalit svůj styl bez dodržování norem. Styl blogů jsem pak intuitivně zařadil na pomezí stylů prostředělovacího a publicistického.

K analýze byly na základě pravděpodobné odlišnosti subjektivních stylů jejich autorů intuitivně vybrány dva blogy (Veverkova.Blog.IDNES.cz, 2011; Vasicek.Blog.IDNES.cz, 2011). To vše s jasným záměrem – najít rozdíly mezi podobami výstavby textů obou blogů a poté nalezené rozdíly zdůvodnit příslušností bloggerů k odlišným subjektivním stylům.

Ukázalo se však, že subjektivní styly obou bloggerů mají mnohem větší vliv na charakter stylových faktorů objektivních (volba kódu a témat, míra připravenosti komunikátů atd.) než na výslednou podobu výstavby textů. Analytická zjištění nejsou zcela v souladu s Jelínkovými (2008) předpoklady ohledně subjektivních stylů. Jelínek sám však upozorňuje, že tyto předpoklady probíhají výhradně po linii subjektivních stylových faktorů (3.2).

Jak uvádím výše v kapitole 5.3, blogy svojí nenormovaností, nekonvenčností a celkovou uvolněností stírají v rovině výstavby textů rozdíly mezi subjektivními styly svých autorů.

Analytická zjištění o stylu dvou veřejně publikovaných blogů rovněž potvrdila zařazení jejich stylu převážně na pomezí stylových sfér prostředělovací a publicistické.

7 Bibliografie

7.1 Tištěné zdroje

- ČECHOVÁ, M., KRČMOVÁ, M., MINÁŘOVÁ, E. 2008. *Současná stylistika*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Lidové noviny.
- ČERMÁK, F. 2002. Textovost. In KARLÍK, P., NEKULA, M., PLESKALOVÁ, J. (ed.). *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2002, s. 490.
- GREPL, M. 2002. Funkce výpovědi komunikační. In KARLÍK, P., NEKULA, M., PLESKALOVÁ, J. (ed.). *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2002, s. 145.
- JANDOVÁ, E., aj. 2006. *Čeština na WWW chatu*. 1. vyd. Ostrava : Ostravská univerzita. Internet a chat, s. 13–21.
- JELÍNEK, M. 2008. Stylistika. In KARLÍK, P., NEKULA, M., RUSÍNOVÁ, Z. (ed.). *Příruční mluvnice češtiny*. 2. opr. vyd. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 699–780.
- KARLÍK, P., NEKULA, M., PLESKALOVÁ, J. (ed.). 2002. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny.
- KRČMOVÁ, M. 2002. Postup stylový. In KARLÍK, P., NEKULA, M., PLESKALOVÁ, J. (ed.). *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2002, s. 327.
- KRČMOVÁ, M. 2005. Od deskripce k poznání obecného ve stylistice. In *Jazyk a komunikácia v súvislostiach*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2005, s. 71–79.
- KŘÍSTEK, M. 2002. Členění textu vertikální. In KARLÍK, P., NEKULA, M., PLESKALOVÁ, J. (ed.). *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2002, s. 102.
- KŘÍSTEK, M. 2006. Několik možností dalšího zkoumání v oblasti stylistiky. In ŠEVČÍK, O. (ed.). *Teorie a empirie. Sborník k 65. narozeninám Marie Krčmové*. Brno : Masarykova univerzita, 2006, s. 119–123.
- NEKULA, M. 2002a. Koherence. In KARLÍK, P., NEKULA, M., PLESKALOVÁ, J. (ed.). *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2002, s. 217.
- NEKULA, M. 2002b. Koheze. In KARLÍK, P., NEKULA, M., PLESKALOVÁ, J. (ed.). *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2002, s. 217.
- NEKULA, M. 2002c. Paralelismus. In KARLÍK, P., NEKULA, M., PLESKALOVÁ, J. (ed.). *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2002, s. 309.

NEKULA, M. 2002d. Izotopie. In KARLÍK, P., NEKULA, M., PLESKALOVÁ, J. (ed.).

Encyklopedický slovník češtiny. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2002, s. 190.

SIVEROVÁ, L. 2011. *Čeština dívčích blogů*. Brno. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

Dostupné z WWW: <https://is.muni.cz/th/342448/ff_b/>.

7.2 Elektronické zdroje

Blog. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. 2011 [cit. 2011-04-30].

Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Blog>>.

Blog.IDNES.cz [online]. 2011 [cit. 2011-05-17].

Dostupné z WWW: <<http://blog.idnes.cz/>>.

Internetová diskuse. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. 2011 [cit. 2011-06-23].

Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Internetová_diskuse>.

Piratskasit.cz [online]. 2011 [cit. 2011-06-04].

Dostupné z WWW: <<http://piratskasit.cz/>>.

Vasicek.Blog.IDNES.cz [online]. 2011 [cit. 2011-06-04].

Dostupné z WWW: <<http://vasicek.blog.idnes.cz/>>.

Veverkova.Blog.IDNES.cz [online]. 2011 [cit. 2011-06-04].

Dostupné z WWW: <<http://veverkova.blog.idnes.cz/>>.

Poznámka: Práce je formálně upravena v souladu s normou ČSN 01 6910 pro úpravu písemností z roku 2007. V březnu 2011 byla vydána (v dubnu téhož roku uzákoněna) nová verze normy pro úpravu bibliografických citací ČSN ISO 690 nahrazující předchozí verze z let 1996 (ČSN ISO 690) a 2000 (ČSN ISO 690-2). Tato bakalářská diplomová práce se drží uvedených předchozích verzí normy, v době vzniku práce licencovaných Masarykovou univerzitou. Odkazy v textu se pak konkrétně řídí bodem 9.4 normy (ČSN ISO 690).